

eindrapportage

Masterplan Sportaccommodaties

Gemeente Zwolle

Hopman•Andres Consultants B.V.
Hoewelaken, 1 april 2009
R09-111.968/AEA/BK

Inhoudsopgave

		pagina
Hoofdstuk I	Inleiding	1
	1.1 Algemeen	1
	1.2 Sport in Zwolle	2
	1.3 Masterplan Sportaccommodaties Zwolle	2
Hoofdstuk II	Sportaccommodaties in Zwolle	4
	2.1 Analyse huidige situatie	4
	2.2 Bestaande knelpunten en wensen buitensport	7
	2.3 Bestaande knelpunten en wensen binnensport	8
	2.4 Behoeftontwikkeling richting 2020	10
Hoofdstuk III	Masterplan sportaccommodaties	15
	3.1 Strategische visie "Samen sportief"	15
	3.2 Kaders voor strategische visie	17
	3.3 Strategische visie buitensportaccommodaties	19
	3.4 Strategische visie binnensportaccommodaties	26
	3.5 Gewenst flankerend beleid	31
Hoofdstuk IV	Implementatieplan	34
	4.1 Inleiding	34
	4.2 Implementatieplan accommodaties	34
	4.3 Implementatieplan beleid en organisatie	38
	4.4 Totale kosten	40

Hoofdstuk I Inleiding

1.1 Algemeen

Onder invloed van diverse maatschappelijke-, demografische-, sociaal-culturele en sociaal-economische ontwikkelingen is de vraag naar mogelijkheden voor sportbeoefening sterk veranderd. Daarnaast hebben ontwikkelingen in de sport geleid tot een aanpassing van het aanbod op de wensen van de sportende consument (breder gebruik), van regisserende overheden (gezondheid bevorderen) en van de sportbonden en -koepels (beter en veiliger). Hoewel commerciële aanbieders van sport hierin een rol spelen, blijft de gemeentelijke overheid de belangrijkste partner wanneer het gaat om het waarborgen van laagdrempelig toegang tot algemene voorzieningen met een sociaal maatschappelijke functie, zoals sportaccommodaties.

Voorzieningen met een sociaal maatschappelijke functie hebben doorgaans te kampen met hoge kosten en slechts beperkte *directe* opbrengsten. Hierdoor is het realiseren van een kostendekkende exploitatie voor deze voorzieningen niet mogelijk. Echter, de *indirecte* en niet kwantificeerbare opbrengsten, die met name betrekking hebben op volksgezondheid, integratie en sociale cohesie, zijn van zeer groot belang. Hierdoor weegt het maatschappelijk rendement in het algemeen ruimschoots op tegen de financiële kosten die gepaard gaan met de uitvoering van gemeentelijk accommodatiebeleid.

Om deze reden zal het stimuleren en faciliteren van sportbeoefening onlosmakelijk verbonden blijven met gemeentelijke kerntaken. De wijze waarop hier invulling aan gegeven wordt verschilt per gemeente aanzienlijk, hetgeen voornamelijk veroorzaakt wordt door historische achtergronden. Hierdoor bestaat er onder gemeenten steeds meer behoefte aan het harmoniseren, actualiseren en herschikken van beleid om een hoger maatschappelijk rendement en een betere kosten-baten verhouding te realiseren in de exploitatie van sportaccommodaties. Multifunctionele accommodaties, clustervorming, publiek-private samenwerkingsverbanden en de vorming van brede scholen zijn enkele voorbeelden van mogelijkheden die gemeenten aangrijpen om te komen tot een beter maatschappelijk rendement in combinatie met kostenbeheersing.

Deze mogelijkheden worden pas optimaal ontwikkeld wanneer er van uit een breder en strategisch kader wordt gekeken naar stedelijke ontwikkelingen op het gebied van bevolkingsomvang en -opbouw, planvorming inzake inbreidings- of uitbreidingslocaties binnen de gemeente en de ontwikkelingen binnen sport(gezondheids)participatie. Vanzelfsprekend bestaan er hierbij raakvlakken met overige gemeentelijke beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening, cultuur, welzijn, economische zaken en onderwijs. Een integrale werkwijze bij het tot stand komen van sportaccommodatiebeleid is dus van belang, maar tegelijkertijd dient met sportaccommodatiebeleid duurzaam voldaan te worden aan de behoeften van de lokale bevolking, zowel qua omvang van het aanbod als de kwaliteit daarvan.

1.2 Sport in Zwolle

De gemeente Zwolle acht een adequate sportinfrastructuur voor haar inwoners van groot belang. Een passend aanbod aan sportvoorzieningen vormt één van de instrumenten waarmee de gemeente Zwolle gestalte geeft aan de uitvoering van haar sportbeleid, zoals vastgelegd in de sportnota "Sport in Zwolle" (2006-2011). Sinds enige tijd ontvangt de gemeente signalen waaruit blijkt dat zich problemen voordoen in de bestaande huisvesting van sportgebruikers en liggen er vraagstukken voor met betrekking tot de (mogelijke) herontwikkeling van accommodaties en locaties, nieuwe initiatieven en investeringen/financiën.

Om te voorkomen dat deze signalen en vraagstukken geïsoleerd worden gezien en aangepakt, heeft de gemeente Zwolle besloten een Masterplan Sportaccommodaties vorm te geven dat is gebaseerd op een stedelijke visie voor de sport, zonder de aandacht voor "de wijk" uit het oog te verliezen. Mede vanuit het perspectief dat combinaties van binnensport- en buitensportvoorzieningen kansen bieden voor activiteiten, realisatie, beheer en exploitatie, richt het Masterplan Sportaccommodaties zich op alle gemeentelijke sportvoorzieningen (met uitzondering van de zwembaden en maneges).

Op deze wijze is een integraal en samenhangend Masterplan Sportaccommodaties voor Zwolle tot stand gekomen op basis waarvan sturing kan worden gegeven aan het totale accommodatieaanbod. Tevens is met het Masterplan een kader verkregen om (toekomstige) ontwikkelingen in c.q. met betrekking tot het beleidsveld sport te kunnen toetsen.

1.3 Masterplan Sportaccommodaties Zwolle

Voorliggend Masterplan Sportaccommodaties geeft de kaders aan op basis waarvan de gemeente Zwolle haar sportinfrastructuur wil versterken en verder wil ontwikkelen. Binnen deze kaders zijn keuzen gemaakt en ontwikkelingsrichtingen bepaald die zijn gebaseerd op de resultaten van een verkenning van zowel de huidige- als de toekomstige behoefte. Op onderdelen – met name richting het jaar 2020 – zijn keuzen en richtingen gebaseerd op reële verwachtingen en aannamen. Er kan echter in de loop van de jaren sprake zijn van één of meer ontwikkelingen die van de huidige inzichten afwijken.

Het Masterplan Sportaccommodaties vormt derhalve een dynamisch kader. De hoofdlijnen staan vast, maar de inhoud kan en moet indien dat wenselijk of noodzakelijk is, aangepast kunnen worden. Daarom is blijvende monitoring van de wijze waarop sport en bewegen zich in Zwolle ontwikkelt van groot belang. Door het Masterplan Sportaccommodaties in een regelmatig cyclus te evalueren en zo nodig bij te stellen kan een duurzaam behoefteconform beleid vorm krijgen en worden uitgevoerd.

In het volgende hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies gepresenteerd van de uitgevoerde inventarisatie en analyse van de bestaande Zwolse sportinfrastructuur. Tevens wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de knelpunten en de wensen die zich anno 2009 binnen het lokale sportveld aftekenen en wordt besloten met het bieden van inzicht in de behoefteontwikkeling richting het jaar 2020. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de behoefte aan zwemwater en paardensportvoorzieningen in het Masterplan buiten beschouwing is gelaten.

Hoofdstuk 3 beschrijft het Masterplan Sportaccommodaties. De strategische visie die ten grondslag ligt aan het Masterplan wordt gepresenteerd en vervolgens nader uitgewerkt voor zowel de Zwolse binnensport- als buitensportaccommodaties. Het hoofdstuk besluit met een inhoudelijke onderbouwing van gewenst flankerend gemeentelijk beleid om het Masterplan Sportaccommodaties succesvol te kunnen implementeren en realiseren.

Het Masterplan Sportaccommodaties wordt afgerond met een implementatieplan. Hierin is de toekomstvisie vertaald naar te ondernemen activiteiten, benodigde financiën, aan te brengen prioriteiten en te hanteren fasering.

Voor een uitgebreide onderbouwing van inventarisatie- en analyseresultaten alsmede de gepresenteerde behoefteontwikkeling wordt korthedshalve verwezen naar bijbehorende bijlagenrapportage.

Hoofdstuk II Sportaccommodaties in Zwolle

2.1 Analyse huidige situatie

2.1.1 Algemeen

Zwolle kent een rijk sportveld. De gemeente heeft de beschikking over een groot aantal sportvoorzieningen en kent een sterk ontwikkeld verenigingsleven. Vele sportverenigingen typeren zich door een actief sportkader dat nog eens wordt versterkt door een netwerk waarin een groot aantal actoren participeert dat bereid is sport in Zwolle te ondersteunen. Onder meer door het organiseren van activiteiten en het bieden van mogelijkheden door partners als de Sportraad, Sportservice Zwolle, een sportgericht onderwijsveld en ambitieus gemeentelijk sportbeleid, wordt het Zwolse sportveld constant gestimuleerd.

2.1.2 Buitensportaccommodaties

Bijzonder is de sterke infrastructuur waarover Zwolle beschikt als de buitensportaccommodaties in het vizier worden genomen. Bestaat er landelijk zorg over het feit dat de buitensport in Nederlandse gemeenten meer en meer naar de periferie van de steden verdwijnt, in Zwolle bevinden de buitensportaccommodaties zich alle in de directe nabijheid van één of meer woonwijken. Hiermee is de infrastructuur buitensport niet alleen sterk, maar zelfs uniek te noemen!

De situering van de buitensportvoorzieningen in Zwolle biedt uitstekende kansen om gerichte samenwerking tot stand te brengen in het kader van BOS-projecten (Buurt-Onderwijs-Sport), buitensportactiviteiten te betrekken bij brede scholen en maatschappelijke participatie te bevorderen. Belangrijk aandachtspunt daarbij is blijvend zorg te dragen voor een goede kwaliteit van de buitensportaccommodaties zowel op sporttechnisch gebied (waaronder velden, was- en kleedaccommodaties) als in de zin van sociale veiligheid en aanvullende voorzieningen (parkeren, fietsenstalling en dergelijke).

Het "hart" van Zwolle wordt gevormd door de wijken Binnenstad, Diezerpoort, Wipstrik, Assendorp en deels Kamperpoort-Veerallée. In de eerste drie wijken bevinden zich géén buitensportaccommodaties, hetgeen zich laat verklaren door de (historisch gegroeide) sterke verstedelijking van dit deel van Zwolle, het ontbreken van ruimtelijke mogelijkheden en de – relatief – dure grond voor bestemming tot sport (het bieden van economische vestigingsmogelijkheden binnen het hart van de stad genereert een aanmerkelijk hogere grondopbrengst). De overige wijken c.q. stadsdelen van Zwolle beschikken alle over één of meer buitensportaccommodaties. Met name Zwolle Noord is in kwantitatieve zin goed voorzien met de aanwezigheid van sportpark Het Hoge Laar, sportpark Pelikaan, De Peterskamp/Het Zwarte Water en De Verbinding. Daarnaast is in Zwolle Noord-Oost een grote concentratie aan voetbalverenigingen gesitueerd (HTC, VV Berkum, Be Quick, FC Zwolle).

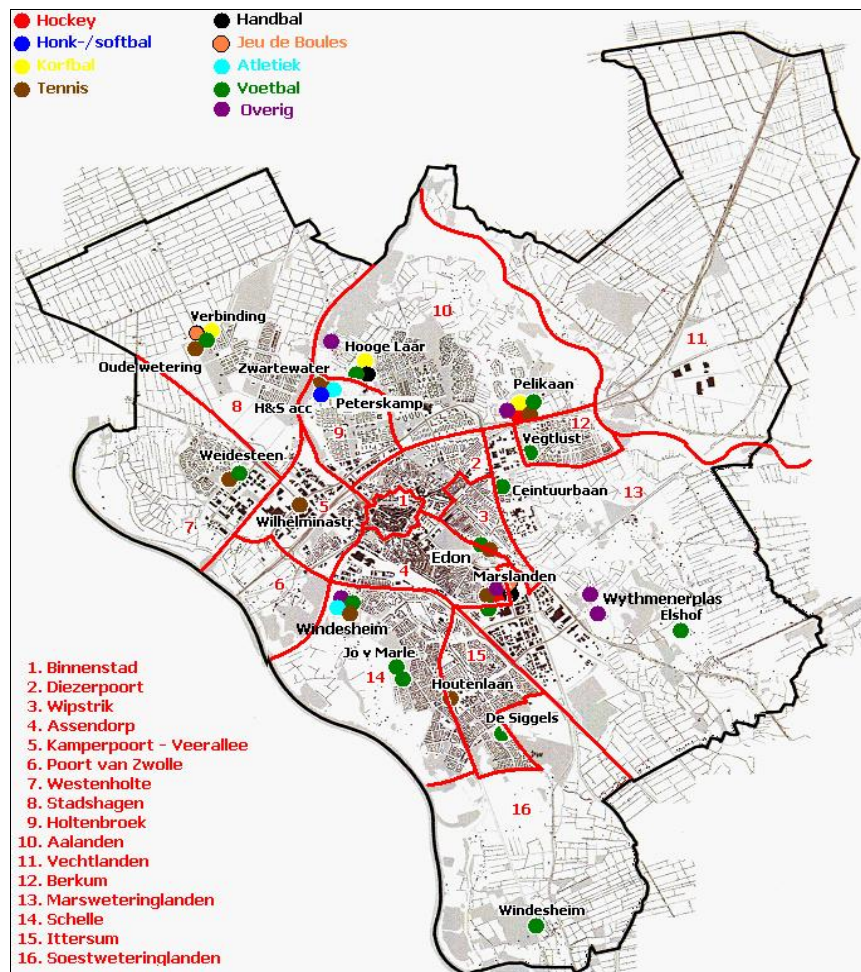
In de bestaande situatie is de atletiekaccommodatie gesitueerd in Holtenbroek. Gezien de omvang en het verzorgingsgebied van deze accommodatie is er sprake van een stedelijke voorziening. Hoewel de accommodatie gezien vanuit het stedelijke verzorgingsgebied redelijk centraal is gesitueerd, is de ligging als gevolg van stedelijke ontwikkeling (toegenomen bebouwing) "verscholen". De atletiekaccommodatie is daardoor moeilijk vindbaar waardoor de bereikbaarheid als matig wordt gekwalificeerd. Ditzelfde geldt voor de honk- en

softbalaccommodatie die achter de atletiekaccommodatie ligt, alsmede de daar gesitueerde tennisvelden. Ook voor sportpark Marslanden geldt dat de accommodatie als matig bereikbaar wordt ervaren.

De golfaccommodatie is zowel landschappelijk als locatietechnisch goed gesitueerd in Marsweteringlanden. In de nabijheid van de golfaccommodatie bevindt zich tevens de skeelerbaan. Bezien vanuit Zwolle als geheel zijn beide accommodaties, met uitzondering voor inwoners uit Stadshagen en Westenholten, goed ontsloten en bereikbaar.

De beachsporten zijn op sportpark Pelikaan (Aalanden) gesitueerd en vormen derhalve een voorziening voor de gehele stad. De roei- en zeilsport is gesitueerd bij sportpark Hooge Laar, hetgeen een logische situering is gezien de aansluiting op de daar aanwezige water- en vaarwegen.

De hockeysport is momenteel geconcentreerd aan de oostzijde van de stad (Aalanden grenzend aan Berkum, rand Assendorp/Marsweteringlanden). Gezien de groeiontwikkeling van de hockeysport in algemene zin wordt een dergelijke voorziening gezien als stadsdeelvoorziening. Dit in aanmerking nemende is de bereikbaarheid van de hockeysport stadsbreed gezien, beperkt te noemen.

Figuur 1 Buitensportaccommodaties in Zwolle

2.1.3 Binnensportaccommodaties

De infrastructuur is op het gebied van binnensportaccommodaties qua spreiding en situering van de aanwezige sporthallen, sport- en gymnastieklokalen op het eerste oog eveneens goed te noemen. In de bestaande situatie beschikt elke Zwolse wijk over een sporthal of grenst aan een andere wijk waarbinnen een sporthal is gesitueerd. De kwalificatie "goed" is echter alleen nog gebaseerd op aanwezigheid van binnensportaccommodaties.

Wanneer de feitelijke gebruiksmogelijkheden van binnensportaccommodaties in ogenschouw worden genomen, ontstaat een ander, meer genuanceerd beeld. Niet alle sporthallen staan open voor gebruik door derden of kennen daarin een aanmerkelijke beperking voor het daggebruik, zoals sporthal De Schelle (in eigendom en gebruik van Windesheim) en de sporthallen van het Deltion College en Landstede. Daarnaast is de Stilohal sterk verouderd, staat op de nominatie om geamoveerd te worden en kent het Bewegingshuis, door het ontbreken van toeschouwers voorzieningen en een kantine, beperkingen voor het gebruik door sportverenigingen.

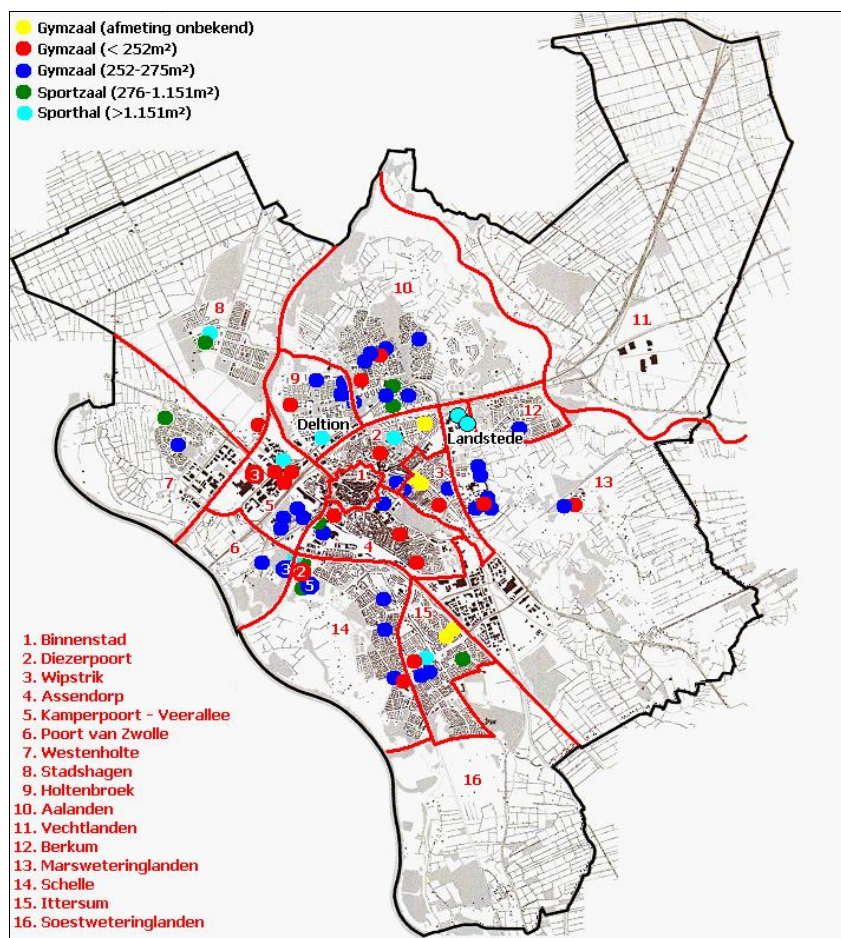
De pluriforme situatie met betrekking tot het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties in Zwolle (verdeeld over Sportservice Zwolle die verantwoordelijk is voor de uitgifte in verhuur van gemeentelijke accommodaties en een – relatief – groot aantal private eigenaren van de in Zwolle aanwezige sporthallen) draagt mede bij aan het ontbreken van adequaat inzicht in de exacte behoefte van specifieke doelgroepen. Daarnaast heeft deze situatie tot gevolg dat de Zwolse sporter c.q. sportvereniging 1 loket mist en veelal moet "shoppen" om capaciteit in binnensportaccommodaties te verkrijgen. Dezelfde pluriformiteit geldt ten aanzien van het beheer. De gemeente Zwolle beheert haar eigen accommodaties, maar heeft niet altijd zicht op de kwalitatieve knelpunten. De Zwolse sporter geeft namelijk haar eventuele klachten eerder aan bij de verhuurder, te weten Sportservice. Tevens is het lastig om de kwalitatieve tekortkomingen bij private sporthallen inzichtelijk te krijgen.

Op basis van de huidige infrastructuur binnensportaccommodaties beschikt elke wijk van Zwolle over een sporthal of grenst aan een wijk waarbinnen een sporthal is gesitueerd. Spreidingstechnisch is er daarbij wel sprake van een relatief sterke concentratie in en om de wijken Aalanden en Holtenbroek. De inwoners uit het oostelijk deel van Assendorp dienen de grootste afstand te overbruggen om van een sporthalfaciliteit gebruik te kunnen maken.

Met uitzondering van de Binnenstad, Soestweteringlanden en Vechtlanden, heeft elke Zwolse wijk de beschikking over minimaal één gymnastieklokaal of sportzaal¹. De aanwezigheid van onderwijsinstellingen in de wijk in algemene zin beïnvloedt in sterke mate de aanwezigheid van gymnastieklokalen. Dientengevolge is er in betreffende sportaccommodaties ook sprake van een hoge intensiteit van onderwijsgebruik, waardoor deze lokalen een beperkte doelgroepfunctie kunnen vervullen.

De spreiding van sporthallen, sportzalen en gymnastieklokalen wordt over het geheel gezien als goed beoordeeld. In deze beoordeling is voortsnog uitsluitend uitgegaan van de aanwezigheid van accommodatie en is nog niet in ogenschouw genomen of betreffende accommodaties ook ingezet worden c.q. inzetbaar zijn voor multifunctioneel en/of medegebruik.

¹ In Soestweteringlanden wordt een zaal in de Molenkamp gebruikt als gymnastieklokaal.

Figuur 2 Binnensportaccommodaties in Zwolle

2.2 Bestaande knelpunten en wensen buitensport

Hoewel er in de basis sprake is van een sterke sportinfrastructuur zoals voorgaand onderbouwd, is er in de huidige situatie met betrekking tot sport in Zwolle ook sprake van een aantal knelpunten en wensen.

2.2.1 Capaciteit

De kwantiteit van het bestaande aanbod aan buitensportaccommodaties is voor het merendeel van de buitensporten die in Zwolle worden beoefend voldoende. De kwaliteit van de buitensportaccommodaties komt in de uitwerking van de strategische visie nader aan de orde. Anno 2009 heeft alleen de hockeysport te maken met een capaciteitstekort dat minimaal twee hockeyvelden omvat. Daarnaast is een belangrijk aandachtspunt de leegstand van velden op Het Hoge Laar die is veroorzaakt door het vertrek van enkele buitensportverenigingen naar de nieuwe buitensportaccommodatie in Stadshagen, De Verbinding.

Studenten Roeivereniging Boreas kent per eind 2009 een **accommodatieprobleem** waarvoor men aandacht van de gemeente vraagt. Het huurcontract voor een deel van de loods van ZRZV (gesitueerd bij Het Hoge Laar) loopt rond genoemd tijdstip af en verlengen lijkt geen optie door de groei van beide verenigingen.

2.2.2 Kwalitatieve knelpunten en wensen

De verenigingen op de buitensportaccommodatie **Marslanden** hebben behoefte geuit aan upgradering en herontwikkeling van dit sportpark. De bespelende sportverenigingen hebben een structuurvisie opgesteld waarin op basis van de inhoudelijke missie "Samen Sporten" voorstellen worden gedaan om tot de gewenste upgradering en herontwikkeling te realiseren.

Ook voor **Het Hooge Laar** wordt aandacht gevraagd. In een toekomstvisie voor deze buitensportaccommodatie hebben diverse partijen hun bereidheid neergelegd om mee te werken aan een herontwikkeling. Uitgangspunten zijn het realiseren van een breed aanbod, gezamenlijk aanbod, brede toegankelijkheid van de accommodatie en het onderling afstemmen van activiteiten. Reden voor voornoemde partijen om aan te dringen op herontwikkeling van Het Hooge Laar is gelegen in de functie die de accommodatie vervult binnen de totale infrastructuur op het gebied van buitensport, het belang van Het Hooge Laar voor de omringende onderwijsinstellingen en wijken en het toenemende risico op verpaupering door leegstand.

Om een objectief oordeel te kunnen geven over de kwalitatieve knelpunten van de huidige voorzieningen in de gemeente Zwolle, is een nulmeting een goed instrument. De nulmeting geeft bovendien inzicht in de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de kwaliteit van accommodaties op het gewenste niveau te brengen.

2.2.3 Ontwikkelingen

WHISK, een overkoepelend orgaan van de skeelervereniging, de schaatsclub en de wheelers, wil een **multifunctionele baan** in Zwolle realiseren en heeft een voorkeur geuit voor Stadshagen. Momenteel ligt er skeelerbaan aan de Wythemerplas waarvan twee jaar geleden de toplaag is vernieuwd. Wielervereniging de Hanzerenners heeft, naast haar participatie binnen WHISK, ook zelf aangegeven graag een **wielerparcours** in de gemeente te willen. Zij maakt momenteel gebruik van de routing om de parkeerplaats bij de Wythemerplas.

Schaatsvereniging Zwolle en BDG beogen gezamenlijk realisatie van een **schaatshal** met een ijsvloer van 60x30 meter (ijshockeyveld) en heeft hiervoor al een plan opgesteld en schetsontwerp laten vervaardigen. Inmiddels zijn voornoemde initiatieven uitgebreid en wordt onderzocht of er een Omnivereniging kan worden gerealiseerd bij de Wythemerplas in samenwerking met de wieler- en skeelervereniging.

2.3 Bestaande knelpunten en wensen binnensport

2.3.1 Capaciteit

De huidige capaciteit aan binnensportaccommodaties is onvoldoende. De bestaande accommodaties typeren zich alle door een intensieve en hoge bezetting en naast de latente behoefte bestaat er in de huidige situatie een tekort van minimaal 15 uur per week voor doelgroepen zoals gehandicapten, een tekort aan capaciteit voor (onderwijs-)instellingen en een sterk verder groeiende behoefte aan capaciteit die mede wordt ingegeven door de sportstimuleringsactiviteiten van Sportservice Zwolle, een sportgericht onderwijsveld, de aanstelling van combinatiefunctionarissen en het ontstaan van brede scholen.

Diverse **onderwijsinstellingen** hebben een dringende behoefte aan meer binnensportcapaciteit. Ditzelfde geldt voor **sportorganisaties voor ouderen en mensen met een beperking** die aangeven hun binnensportbehoefte niet in te kunnen vullen in Zwolle.

Binnensportverenigingen met G-teams (**gehandicaptenteams**) geven aan dat door onvoldoende ruimte teams in verschillende sportaccommodaties sporten. De integratie van de gehandicaptenteams in het reguliere verenigingsleven wordt hierdoor verstoord.

De **turnverenigingen** zijn op zoek naar een centrale huisvestingslocatie binnen de gemeente. Momenteel bieden zij hun activiteiten verspreid over de stad aan met als gevolg dat voor elke locatie materiaal dient te worden aangeschaft hetgeen kostbaar is.

Tafeltennisvereniging Zwolle heeft behoefte aan vergroting van haar binnensportcapaciteit en een kwalitatieve verbetering van haar accommodatie, maar ziet bij voorkeur een nieuwe accommodatie gerealiseerd.

Basketbalvereniging ZAC en **volleybalvereniging VC Zwolle** kennen op dit moment een ledenstop doordat deze verenigingen een capaciteitstekort ervaren. Ook de handbalverenigingen geven aan dat zij sporthalcapaciteit missen, waarbij **handbalvereniging Typhoon** op wedstrijddagen momenteel gebruik maakt van de sporthal in Hattem. De Zwolse **badmintonverenigingen** hebben in een overleg met Sportservice aangegeven door de huidige capaciteit te worden beperkt om meer leden te werven.

2.3.2 Kwalitatieve knelpunten en wensen

De huidige pluriforme beheersituatie met betrekking tot binnensportaccommodaties leidt ondanks de omvang van het aanbod tot beperkingen in het gebruik. Zo is een belangrijk deel van de binnensportaccommodaties exclusief bestemd voor het gebruik door een onderwijsinstelling, zijn andere accommodaties op specifieke tijden of gedurende bepaalde perioden (vakanties, zondagen) gesloten of voldoet de accommodatie niet aan de behoefte van de georganiseerde sportsector (Bewegingshuis). De kwaliteit van de Stalhal laat te wensen over maar deze sporthal staat al op de nominatie om te worden geamoveerd.

Daarnaast wordt vanuit diverse gebruikers aangegeven dat de bestaande binnensportaccommodaties niet allemaal voldoen aan de kwalitatieve c.q. sporttechnische eisen, zowel met betrekking tot het bewegingsonderwijs als de toegankelijkheid voor speciale doelgroepen, zoals G-sporters (mensen met een beperking). Ook hier geldt dat een nulmeting objectief inzicht moet geven in de huidige kwalitatieve staat van de binnensportaccommodaties.

2.3.3 Ontwikkelingen

Tafeltennisvereniging Zwolle heeft een visie ontwikkeld voor een nieuwe **tafeltennisaccommodatie** in Zwolle. Het toenmalige idee betrof een monofunctionele accommodatie met centrale kantine omringd door een viertal langwerpige zalen. Dit plan maakte onderdeel uit van de door sportverenigingen opgestelde toekomstvisie voor Het Hoge Laar. Inmiddels heeft Tafeltennisvereniging Zwolle aangegeven een mogelijk eigen accommodatie eventueel in te willen zetten of geschikt te willen maken voor medegebruik.

De Stichting Welzijn Ouderen Zwolle (SWOZ) organiseert activiteiten en services die ouderen helpen een balans in hun leven te vinden of te behouden. SWOZ wil een **nieuwe sportaccommodatie** voor **senioren** realiseren in het nieuw te bouwen woonzorgcentrum Berkumstede.

Atletiekvereniging AV PEC 1910 heeft plannen in ontwikkeling voor een **indoor trainingsaccommodatie** naast de huidige locatie van de atletiekbaan die kan worden onderverdeeld in een 4-tal gymzalen die gedurende uren overdag voor bewegingsonderwijs ingezet kunnen worden. Hiervoor heeft de atletiekvereniging, in samenwerking met Sportservice, Gymnasium Ceeleum en de Van der Capellen Scholengemeenschap, een bouw aanvraag ingediend bij de gemeente Zwolle. Gemeentelijk is inmiddels geconcludeerd dat de ruimtelijke haalbaarheid van het plan positief wordt beoordeeld. Momenteel wordt het plan getoetst op overige aspecten, zoals het bestemmingsplan en de financiële haalbaarheid.

Onderwijsinstelling Landstede heeft vergevorderde plannen om een nieuwe binnensportaccommodatie te realiseren. Deze plannen moeten op termijn de Stilohal vervangen, maar er zullen ook additionele binnensportvoorzieningen worden gerealiseerd.

2.4 Behoeftewontwikkeling richting 2020

Om een strategische visie te kunnen ontwikkelen op de sportinfrastructuur van Zwolle richting het jaar 2020 is de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties in beeld gebracht. Vervolgens is de bepaalde toekomstige behoefte gerelateerd aan het bestaande aanbod waardoor inzicht is ontstaan in de discrepantie tussen het huidige aanbod en het voor de toekomst gewenste aanbod.

Bij de behoeftebepaling is rekening gehouden met de absolute groei die Zwolle zal doormaken (groei in het aantal inwoners). Daarnaast is de autonome groei van de sportsector zelf in ogenschouw genomen en zijn kwalitatieve uitgangspunten in de behoeftebepaling meegewogen.

Ontwikkeling Zwolse bevolking 2008-2020				
	2008	2010	2015	2020
0-19 jaar	28.575	30.767	32.361	33.453
20-64 jaar	73.033	73.365	76.813	78.642
65+ jaar	14.788	15.141	17.238	19.255
Totaal	116.396	119.273	126.412	131.350

2.4.1 Ontwikkeling behoefte buitensportaccommodaties

De groei van de Zwolse bevolking wordt gelijkmatig verdeeld over de leeftijdsgroepen 0-19 jaar, 20-64 jaar en 65 jaar en ouder. Er vindt weliswaar een procentuele vergrijzing en vergroening plaats, maar minder sterk dan landelijk het geval is. Dit betekent in absolute zin een toenemende behoefte aan buitensportaccommodaties die gelijke tred zal houden met de groei van de bevolking.

De trends en ontwikkelingen in de sport die landelijk zijn waar te nemen betreffen onder meer een sterke groei van de hockeysport en een stabiele groei van de voetbalsport. Ook de ongeorganiseerde en individuele sporten zoals wielrennen, wandelen en golf maken een groei ontwikkeling door. Gymnastiek, volleybal en korfbal kennen redelijk stabiele ledenaantallen, terwijl badminton, schaatsen en tennis een afname van ledenaantallen kennen².

² Voor meer en uitgebreidere trends en ontwikkelingen wordt verwezen naar het bijlagenrapport

In de voetbal- en hockeysport wordt voor Zwolle op basis van de landelijke en lokale ontwikkelingen een stabiele groei verwacht. Deze conclusie wordt mede ingegeven door het feit dat beide hockeyverenigingen en enkele voetbalverenigingen in de huidige situatie al een capaciteitstekort kennen waardoor de groei wordt afgevlakt. De tennisbehoefte in Zwolle zal in eerste instantie stabiel blijven en op termijn weer langzaam gaan toenemen onder invloed van de groei van het aantal senioren. Voor de atletieksport wordt een blijvende groei voorzien, zeker indien er daadwerkelijk een indoor trainingsaccommodatie voor atletiek kan worden gerealiseerd in Zwolle waardoor de mogelijkheden voor beoefening van de atletieksport alsmede de capaciteit toenemen.

Sportbehoefte Buitensportaccommodaties Zwolle 2008 - 2020						
Sport	Behoefte 2008	Behoefte 2020	Veldbehoefte 2020	Huidig	Saldo	
Voetbal	232 SWE	280 SWE	51 Wedstrijdvelden	49 Wedstrijdvelden	-2 Wedstrijdvelden	
Hockey	67 norm	86 norm	10 Wedstrijdvelden	5 Wedstrijdvelden	-5 Wedstrijdvelden	
Korfbal	24 norm	26 norm	4 Wedstrijdvelden	6 Wedstrijdvelden	2 Wedstrijdvelden	
Tennis	3826 leden	4468 leden	50 Tennisvelden	57 Tennisvelden	7 Tennisvelden	
Handbal	16 teams	17 teams	2 Velden	2 Velden	0 Velden	
Honk-softbal	4 teams	4 teams	1 Veld	2 Velden	1 Veld	
Rugby	-	-	-	1 Veld	-	
Atletiek	707 leden	930 leden	1 atletiekbaan	1 atletiekbaan	0 atletiekbaan	

Bovenstaande tabel illustreert de behoefteontwikkeling aan buitensportaccommodaties verdeeld naar de verschillende buitensporten die momenteel in Zwolle beoefend worden. Op basis van de huidige normen is de veldbehoefte voor 2020 geprognosticeerd, waarbij aangetekend wordt dat voor voetbal de KNVB-normen zijn toegepast. Hierop wordt in de strategische visie teruggekomen.

Vervolgens is de toekomstige behoefte gerelateerd aan het huidige aanbod aan velden op de verschillende buitensportaccommodaties. Op basis van deze confrontatie is vastgesteld dat er richting het jaar 2020 in Zwolle op stedelijk niveau (nog niet nader gedetailleerd naar de verschillende accommodaties c.q. sportverenigingen) een tekort zal gaan ontstaan van een tweetal voetbal wedstrijd velden en vijf hockeyvelden. Hierbij wordt opgemerkt dat kunstgras hockey- en voetbal wedstrijd velden wezenlijk verschillend zijn en daarom niet als wedstrijd veld inwisselbaar of multifunctioneel inzetbaar zijn.

Concluderend de behoefte aan buitensportaccommodaties

De prognose voor de behoefte aan buitensportaccommodaties leert dat richting het jaar 2020 stadsbreed gezien een aanvullende capaciteit voor de voetbalsport noodzakelijk is van een tweetal wedstrijd velden. Indien de bestaande vier ongebruikte velden op de buitensportaccommodatie Het Hoge Laar worden herontwikkeld ten behoeve van een andere (sport)functie, dan omvat de benodigde capaciteitsuitbreiding voor de voetbalsport op stedelijk niveau echter zes wedstrijd velden.

Deze stedelijke behoefte dient vervolgens vertaald te worden naar de praktische behoefte van de verschillende voetbalverenigingen op sportparkniveau. Op sportparkniveau wordt de restcapaciteit niet opgenomen, maar wordt de behoefte per vereniging gezien. Hetgeen uiteindelijk richting het jaar 2020 resulteert in een benodigde uitbreiding van zeven voetbal wedstrijd velden. Voor de hockeysport zal er, mede gerelateerd aan de huidige behoefte (een tekort van twee velden), de huidige onvervulde behoefte zoals bekend bij de verenigingen en de bevolkingsontwikkeling van de gemeente Zwolle, richting het jaar 2020 stadsbreed een capaciteitsuitbreiding noodzakelijk zijn van vijf hockeyvelden.

Voorgaand gepresenteerde behoefteontwikkeling is gebaseerd op ontwikkelingen waarin anno 2009 inzicht bestaat. Het 'bewegen' in Nederland is echter nog groeiende als gevolg van een strategische beleids- en activiteitenontwikkeling op zowel landelijk- als lokaal niveau. De effecten van deze groei zijn nog niet te bepalen, waardoor het wenselijk is om voldoende flexibiliteit te waarborgen. Dit geldt zowel voor het Masterplan Sportaccommodaties als voor de fysieke ruimte voor sport. Het Masterplan dient in het licht van het voorgaande gezien te worden als een dynamisch kader dat op gezette tijden geactualiseerd dient worden. Een succesvolle implementatie van het Masterplan vergt dat daarnaast (letterlijke) ruimte voor sport behouden dient te worden om flexibel in te kunnen spelen op wijzigende omstandigheden en/of veranderende inzichten.

2.4.2 Ontwikkeling behoefte binnensportaccommodaties

De toekomstige behoefte aan binnensportfaciliteiten is nader gedefinieerd in de behoefte aan sporthallen enerzijds en de behoefte aan gymzalen anderzijds. Bij de behoefteontwikkeling aan capaciteit sporthallen is rekening gehouden met de bevolkingsontwikkeling en de ontwikkeling van binnensportverenigingen. Voor de gymzalen is uitgegaan van de leerlingenprognose basisonderwijs 2008 – 2020, de raming voor het voortgezet onderwijs en de veronderstelde behoefte vanuit doelgroepen (senioren, mensen met een beperking, sportstimulerende activiteiten).

Sporthallen

De behoefte aan sporthallen zal de komende jaren groeien, onder meer door het actieve sportstimuleringsbeleid en de groei van de Zwolse bevolking. Voor de kwantitatieve behoeftebepaling zijn navolgende uitgangspunten gehanteerd:

1. de huidige bezetting is optimaal, waardoor er sprake is van een latente behoefte (10%);
2. de WRVZ-hallen kennen gezamenlijk een gelijke bezetting als één andere hal (50% inzet voor sport per hal);
3. de gebruiksmogelijkheden van Het Bewegingshuis (minder geschikt voor wedstrijd sport) en de CALO-hal (beperkte openstelling) zullen niet toenemen c.q. verruimd worden;
4. de hallen van Deltion en Landstede gaan een gelijke bezettingsproblematiek vertonen als bij de huidige CALO-hal het geval is;
5. de tarifiering van Deltion en Landstede vormt geen obstakel voor het gebruik van de sporthallen door sportverenigingen;
6. de behoefte neemt door sportstimuleringsprojecten sterker toe dan de groei van de bevolking³ (10%).

Op basis van bovenstaande uitgangspunten, wordt de behoefte aan sporthallen in het jaar 2020 geraamd op ca. 10.650 uur per jaar.

Verenigingsruimte in 2020	
Sporthal	uren/jaar
BDG-hal	1.500
Stilohal/Landstede	1.500
ZBC-hal	1.500
WRZV-hal	1.500
CALO	900
Bewegingshuis	900
Deltion	900
Totaal	8.700

Maximale ruimte in 2020	
Sporthal	uren/jaar
BDG-hal	1.700
Stilohal/Landstede	1.700
ZBC-hal	1.700
WRZV-hal	1.700
CALO	1.300
Bewegingshuis	1.300
Deltion	1.300
Totaal	10.700

³ Voor de buitensport worden dergelijke activiteiten gedurende incurante uren georganiseerd waardoor met deze ontwikkeling geen rekening hoeft te worden gehouden bij de behoeftebepaling buitensport

Een bedrijfsmatig verantwoorde bezetting van een sporthal omvat 1.500 uur per jaar. Hierbinnen bestaat tevens ruimte voor aanvullend gebruik vanuit nieuwe doelgroepen en het opvangen van tijdelijke piekperioden. Voor de sporthallen in eigendom van een onderwijsinstelling wordt gesteld dat deze accommodaties 900 uur per jaar kunnen worden gebruikt door sportverenigingen. De totale capaciteit vanuit sporthallen komt daarmee op 8.700 uur per jaar.

Het maximale gebruik van een sporthal is vastgesteld op 1.700 uur per jaar. Bij intensiever gebruik van de sporthallen van de onderwijsinstellingen door andere gebruikers, kan mogelijk een jaarbezetting van 1.300 uur gerealiseerd worden. De maximale capaciteit bedraagt derhalve 10.700 uur per jaar. Wanneer deze capaciteit volledig wordt benut, betekent dit dat er geen ruimte bestaat voor nieuwe sporten, aanvullende doelgroepen of voor opvang van piekperioden.

De bestaande binnensportaccommodaties in Zwolle worden zeer intensief benut, zeker waar het de sporthallen betreft. In de huidige situatie doen zich al capaciteitsknelpunten voor die zowel het gebruik door het onderwijs, sportverenigingen als doelgroepen betreffen. De nieuwe sporthal van Deltion en de mogelijke nieuwbouw van de topsporthal Landstede zullen slechts ten dele aan de behoefte aan extra capaciteit tegemoet komen, mede gezien het mogelijk amoveren van de Stilohal. Op basis van de kwantitatieve behoefteontwikkeling wordt derhalve geconcludeerd dat er richting het jaar 2020 minimaal één extra sporthal gerealiseerd dient te worden om aan de behoefte te kunnen voldoen. Door aanvulling van één sporthal wordt een "bedrijfsmatig verantwoorde" capaciteit van 10.200 uur per jaar gerealiseerd en een maximale capaciteit van 12.400 uur per jaar.

Gymnastieklokalen

In het jaar 2020 zijn er circa 12.400 basisschool leerlingen in Zwolle. Uitgaande van 24 leerlingen per groep zullen er in dat jaar 516 groepen het basisonderwijs volgen. Al deze groepen hebben – op basis van de huidige normen – circa 2 uur per week ruimte in een gymzaal nodig (maximaal 26 uur per week), hetgeen leidt tot een totale behoefte aan 40 gymzalen voor het basisonderwijs.

Voor het voortgezet onderwijs omvat de raming van het aantal leerlingen in het jaar 2020 een groep van 12.670 kinderen. Deze worden verdeeld in leergroepen van 28 leerlingen hetgeen leidt tot 453 groepen die elk 2 uur per week een gymzaal nodig hebben voor het volgen van bewegingsonderwijs. Met een maximale bezetting van 34 uur per week komt de totale behoefte aan gymzalen vanuit het voortgezet onderwijs in het jaar 2020 uit op 27 zalen.

Het voortgezet onderwijs in Zwolle kent echter een steeds nadrukkelijker sportprofiel waarmee de behoefte aan gymzalen toeneemt. Er zijn specifieke sportklassen, waar leerlingen naast het reguliere bewegingsonderwijs nog 5 uur per week lichamelijke opvoeding volgen. Een deel van deze lessen wordt ingevuld met alternatieve sporten op niet geijkte sportaccommodaties, zoals golfen, mountainbiken en body combat. De sportklassen concentreren zich op dit moment voornamelijk in de eerste twee jaren van het voortgezet onderwijs. De belangstelling voor sportprofielen is de afgelopen periode aanzienlijk toegenomen. De verwachting is derhalve dat er meer mogelijkheden tot een sportprofiel zullen worden geboden en dat de sportprofielen ook in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs worden ingevoerd. Besprekingen hieromtrent worden nog gevoerd, maar er wordt van uitgegaan dat een gemiddelde van 10% van alle leerlingen in 2020 de sportklassen zullen volgen. Dat resulteert in een additionele behoefte van ca. 225 uur per week c.q. 7 gymzalen.

De behoefte vanuit doelgroepen, waaronder senioren, mensen met een beperking, het verlengde dagarrangement/sportstimulering en overige bevolkingsgroepen met sportgedrag gedurende de dag, wordt geraamd op 10 gymnastiekzalen per jaar.

basisonderwijs	voortgezet onderwijs	sportklassen	doelgroepen
12.400 leerlingen	12670 leerlingen	1267 leerlingen	40 uur senioren
516 klassen	453 klassen	45 klassen	200 uur gehandicapten
1.032 uren gymen	906 uren gymen	226 uren gymen	70 uur overig
40 gymzalen	27 gymzalen	7 gymzalen	10 gymzalen

Concluderend de behoefte aan binnensportaccommodaties

Op dit moment beschikt Zwolle over 7 sporthallen, 8 sportzalen en 71 gymlokalen waarvan er 16 overdag volledig door het beroepsonderwijs worden gebruikt. De totale behoefte aan gymzalen in Zwolle rondom het jaar 2020 is geraamd op 84 zalen en de totale behoefte aan sporthallen is vastgesteld op 8 sporthallen. De mogelijke sporthallen die gedurende werkdagen worden ingezet als gymzaal voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs of doelgroepen, betreffen:

- BDG-hal: 1 aanvullend zaaldeel;
- Bewegingshuis: 2 aanvullende zaaldelen;
- Aanvullende sporthal: 2 aanvullende zaaldelen.

In totaliteit kan er vanuit de sporthallen derhalve een aanvullend aanbod aan capaciteit voor bewegingsonderwijs en doelgroepgebruik worden aangeboden van 5 extra zaaldelen. Daarmee bedraagt de capaciteit in totaliteit 75 zaaldelen en bedraagt het tekort, naast de reeds aanbevolen toe te voegen sporthal, 9 gymzalen. Uitgaande van 3 zaaldelen in een sporthal, kunnen dit eveneens 3 sporthallen betreffen, 2 sporthallen en 3 gymzalen of 1 sporthal en 6 gymzalen.

Aanvullende binnensportvoorzieningen	
Huidig aantal gymzalen	71
Gymzalen voor MBO/HBO	16
Totaal aantal beschikbare gymzalen	55
Zaaldelen sporthallen toekomst	11
Zaaldelen sportzalen toekomst	9
Totaal zaaldelen / gymzalen	75
Benodigd aantal gymzalen	84
Tekort aantal gymzalen / zaaldelen	9
9x gymzaal =	9
6x gymzaal + 1x sporthal =	9
3x gymzaal + 2x sporthal =	9
3x sporthal =	9

Daarnaast dient aangetekend te worden dat deze conclusie uitsluitend de omvang van het aanbod betreft. Wordt voorgaande stadsbrede behoeftebepaling vertaald naar de specifieke behoefte vanuit het basisonderwijs (directe nabijheid van gymzalen is essentieel) dan zal er op de langere termijn in de wijk Stadshagen behoefte ontstaan aan de toevoeging van een 7-tal gymnastieklokalen. In de wijken Assendorp, Holtenbroek, Wipstrik, Aalanden en Marsweteringlanden zal echter richting dezelfde periode een overschot aan capaciteit gaan ontstaan van 3 gymnastieklokalen.

⁴ 11 zaaldelen uit sporthallen: BDG 2 zaaldelen, ZBC 1 zaaldeel, WRZV 2 zaaldelen, Bewegingshuis 3 zaaldelen, nieuwe sporthal 3 zaaldelen. De Stilohal/Landstede, CALO-hal en Deltion worden overdag door de betreffende instellingen gebruikt.

Hoofdstuk III Masterplan sportaccommodaties

3.1 Strategische visie "Samen sportief"

Met het Masterplan Sportaccommodaties sluit de gemeente Zwolle nadrukkelijk aan bij de landelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen, de kansen die worden geboden vanuit de bestaande sportinfrastructuur en de ontvangen signalen uit de Zwolse samenleving. Sporten en bewegen behoort, zowel als doel op zich (fysiek bezig zijn, talent ontdekken en ontwikkelen, samen "scoren", plezier hebben) als in instrumentele zin (sport als middel in het kader van sociale samenhang, gezondheid, onderwijsverbreding en overigens ook plezier hebben), tot de kernwaarden van en binnen de Zwolse samenleving.

De essentie van het Masterplan Sportaccommodaties wordt gevormd door drie peilers. De centrale peiler betreft het uitgangspunt dat **1. Sport in Zwolle: van en voor iedereen is!**

De doelstellingen in de sportnota geven handvatten voor de uitwerking van deze peiler in het Masterplan Sportaccommodaties. Het beleidsstreven dat "Zwollenaren hun hele leven en liefst vijfmaal per week sporten" is daarbij essentieel. De sportinfrastructuur dient in dit kader te voldoen aan de behoeften van alle doelgroepen die binnen de Zwolse samenleving zijn te onderscheiden. Aan de bestaande behoefte, maar ook aan de toename van de sportbehoefte die zal ontstaan door enerzijds de groei van de bevolking en anderzijds als gevolg van de sport stimulerende activiteiten die worden ondernomen. Sport speelt een rol in recreatieve en algemene zin (breedtesport), in de zin van prestaties (prestatiesport) en op hoog niveau (topsport). Alle niveaus van sportbeoefening zijn aanwezig en zichtbaar binnen Zwolle en behoren, uitgaande van de doelstelling dat sport van én voor iedereen is, adequaat te worden gefaciliteerd. Omdat sport en bewegen niet door elke Zwollenaar in georganiseerd verband beoefend wordt is aandacht voor het faciliteren van de ongeorganiseerde sport eveneens een bouwsteen binnen het Masterplan. Ook deze doelgroep binnen de Zwolse samenleving dient te kunnen beschikken over ruimte en/of faciliteiten die ongeorganiseerde sportbeoefening of beweging mogelijk maken. Voorgaande is aanleiding om te kiezen voor het thema "Samen Sportief", waarmee overigens tevens wordt aangesloten bij het collegeprogramma "Samen".

De voorgaand beschreven centrale peiler van het Masterplan Sportaccommodaties leidt tot de tweede peiler:

2. Zwolle gaat voor breedtesport én prestatiesport en is partner voor topsport!

Breedtesport is bij uitstek het instrument om de volledige Zwolse bevolking te stimuleren tot sporten en bewegen. Met breedtesport wordt een breed scala van inwoners aangesproken, óók doelgroepen met specifieke behoeften, als jongeren, ouderen en mensen met een beperking. De sportprofilering van de verschillende onderwijsinstellingen, de betrokkenheid van de Sportraad en de vele sportverenigingen die Zwolle rijk is kan worden benut door in gezamenlijkheid uitwerking te geven aan de ambitie Samen Sportief, hetgeen ten goede zal komen aan de breedtesportdeelname. Dit kan daarnaast echter leiden tot versterking van talentherkenning en talentontwikkeling van zowel individuele sporters als teams. Als gevolg van het laatste nemen de sporttechnische eisen die aan accommodaties worden gesteld – zowel voor binnensport als buitensport – toe. De gemeente Zwolle speelt hierop in door in de basis van het Masterplan niet alleen te kiezen voor het stimuleren, faciliteren en accommoderen van

de breedtesport maar óók van de prestatiesport. Met deze keuze ondersteunt de gemeente tegelijkertijd de ontwikkeling van topsport, omdat zij een partner wil zijn in de ontwikkeling van de topsportmogelijkheden die zich binnen Zwolle (zullen gaan) aftekenen. Het stimuleren van sport en bewegen onder alle lagen van de Zwolse bevolking op breedtesport en prestatiesport niveau, houdt ook in het hebben van "oog en oor" voor nieuwe sporten en de accommodatiebehoefte die daarmee gepaard gaat.

Als vertrekpunt voor het Masterplan Sportaccommodaties is gekozen voor het faciliteren en accommoderen van de bestaande Zwolse basissporten (op zowel breedtesport- als prestatiesportniveau). Hieronder worden alle takken van sport verstaan die:

- officieel zijn erkend door NOC*NSF;
- bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen;
- geen winstdoelstelling hebben;
- niet op de commerciële markt of in de openbare ruimte in die hoedanigheid wordt aangeboden;
- waarvan de organisatie een duurzaam karakter heeft / kan aantonen.

Daarnaast bestaat aandacht voor (voor Zwolle) nieuwe sporten die voldoen aan bovenstaande criteria, maar kan ook van de criteria worden afgeweken indien er 'maatschappelijk' bewegen wordt aangeboden.

3. Zwolle krijgt multifunctionele en breed inzetbare sportaccommodaties!

Het stimuleren van sport en bewegen op breedtesportniveau vraagt om goed gesitueerd en goed bereikbaar aanbod. Accommodaties en/of faciliteiten " dicht bij huis" of "zo dicht mogelijk bij huis" verlagen de drempel tot sport- of beweegdeelname. Natuurlijk kan niet elke sportfaciliteit dicht bij huis worden gebracht. Daarom wordt in het Masterplan Sportaccommodaties onderscheid gemaakt tussen stedelijke voorzieningen (grootschalige, specifieke voorzieningen die de gehele stad tot verzorgingsgebied hebben), stadsdeelvoorzieningen (voorzieningen die zich in verschillende delen van de stad bevinden en de vraag van een stadsdeel faciliteren) en wijkvoorzieningen (voorzieningen die een belangrijke rol (kunnen) spelen in de driehoek Buurt-Onderwijs-Sport).

De thematische keuze "Samen Sportief" die zich vertaalt in een gemeentelijk accent op breedtesport, prestatiesport en partnership voor topsport, heeft gevolgen voor de eisen die aan de Zwolse binnensport- en buitensportaccommodaties worden gesteld. In het kader van de breedtesport, waarbij naast het stimuleren van sport- en beweegactiviteiten ook nadrukkelijk relatie wordt gezocht met de driehoek Buurt-Onderwijs-Sport, zijn multifunctionele accommodaties het uitgangspunt. Hiermee beoogt de gemeente Zwolle het maatschappelijk rendement van accommodaties te verbeteren en te verruimen, hetgeen achterliggend het financieel rendement (zowel in de zin van investering als in de zin van exploitatie) ten goede komt. De keuze voor prestatiesport heeft onder meer tot gevolg dat accommodaties aan de NOC*NSF-normering voor prestatiesport zullen moeten voldoen. Dit betekent onder meer tribunes bij buiten- en binnensport, mediaruimten, medische ruimten, et cetera.

Multifunctionaliteit van accommodaties laat zich in Zwolle derhalve vertalen in accommodaties die geschikt zijn voor breedtesport, prestatiesport, wijkgerelateerde- en/of andere maatschappelijke activiteiten.

3.2 Kaders voor strategische visie

3.2.1 Sportinfrastructuur - de hard ware

Uit de voorgaande hoofdstukken is het al naar voren gekomen: sport leeft en is volop in beweging in Zwolle. Kijkend naar de huidige sportinfrastructuur is vastgesteld dat Zwolle beschikt over een werkelijk uniek gesitueerd aanbod aan buitensportaccommodaties. Landelijk is er sprake van zorg over de verplaatsing van sportaccommodaties naar de rand van de stad. In de kabinetsnota "Tijd voor Sport", vraagt ook de rijksoverheid dringend aandacht voor het tegengaan van deze ontwikkeling, gezien de negatieve invloed die de vergroting van de afstand tussen woonlocatie en sportlocaties heeft op de sportdeelname van burgers en dan met name van doelgroepen als kinderen/jeugd, ouderen en mensen met een beperking.

Zwolle beschikt over de bijzondere situatie dat de buitensportaccommodaties in de directe nabijheid van woonwijken en soms zelf middenin een woonwijk (buitensportaccommodatie De Siggels) zijn gesitueerd. Puur geredeneerd vanuit het belang sportdeelname te bevorderen is deze situering van belang, maar biedt daarnaast uitstekende kansen. Hierbij wordt ingezet op het (verder ontwikkelen van het) betrekken van buitensportaccommodaties en bespelende verenigingen bij brede school ontwikkelingen, projecten in het kader van buurt-onderwijs-sport, het inzetten van combinatiefunctionarissen, het bevorderen van maatschappelijke participatie op wijk- en stadsdeelniveau en dient dan ook als zodanig behouden te blijven! Dit stelt tevens eisen aan de integrale kwaliteit van de buitensportaccommodaties, waarvoor in het Masterplan dan ook uitdrukkelijke acties zijn opgenomen.

De infrastructuur binnensport dient gelijke tred te houden met de ontwikkeling die voor de buitensportaccommodaties wordt voorgestaan. Het Masterplan gaat dan ook in op de maatregelen die in dit kader ondernomen dienen te worden. Een adequaat aanbod, in de zin van kwantiteit én kwaliteit, voor onderwijs, georganiseerde sport én doelgroepen is expliciet uitgangspunt, waarbij extra aandacht uitgaat naar het faciliteren van de behoeften van mensen met een beperking.

Om prioriteit te kunnen geven aan de situering en spreiding van accommodaties wordt binnen het Masterplan een onderverdeling gehanteerd naar stedelijke voorzieningen, stadsdeelvoorzieningen en wijkvoorzieningen. Hiermee wordt ingezet op een blijvende, goede bereikbaarheid (in de zin van afstand) van de verschillende sportfaciliteiten die binnen Zwolle worden geboden en in de toekomst mogelijkerwijs zullen worden toegevoegd.

3.2.2 "Samen sportief" - de soft ware

Een levenlang sporten en bewegen voor elke inwoner van Zwolle, het liefst vijfmaal per week is het uitgangspunt. Profileert Zwolle als stad zich rondom het thema "Samen", voor sport en bewegen wordt dit doorvertaald in het thema "Samen Sportief". Samen Sportief houdt ruime gemeentelijke aandacht in voor de breedtesport. Het doel is immers zoveel mogelijk inwoners te stimuleren tot sport- en beweegactiviteiten. Het partnership tussen de gemeente Zwolle en Sportservice vindt haar oorspronkelijke kern in sportstimulering, wordt momenteel nader uitgewerkt (onder andere op basis van verschillende projecten en de aanstelling van combinatiefunctionarissen) en biedt nog meer kansen voor de toekomst! Er wordt nadrukkelijk ingezet op het maken van combinaties tussen sport/bewegen en beleidsvelden als onderwijs, welzijn, zorg, gezondheid en niet in de laatste plaats het bevorderen van sociale samenhang en deelname aan de maatschappij.

Dit resulteert in een bredere rol voor sport in samenleving. Hiervoor moet echter ook samen met andere actoren in de sport worden samen gewerkt. Dit betekent afstemming en overeenstemming tussen de partners in het veld. Daartoe is samenwerking en overleg nodig tussen de verschillende actoren zoals de gemeente, sportservice, sportverenigingen en onderwijsinstellingen. Op deze wijze wordt Samen Sportief door iedereen gedragen.

3.2.3 Vertaling naar accommodaties

Het inzetten op zowel breedtesport als prestatiesport stelt – in combinatie met de ambitie om sporten en bewegen voor elke inwoner en vanuit beleidsoverschrijdende samenwerking vorm te geven – hoge eisen aan zowel de binnensport- als de buitensportaccommodaties. Een van deze eisen betreft de toegankelijkheid van accommodaties voor de gehele stad. Derhalve wordt ten aanzien van de situering van accommodaties deconcentratie geprefereerd boven concentratie.

Het oplossen van de knelpunten die zich momenteel aftekenen binnen de binnensport en buitensport heeft een hoge prioriteit binnen het Masterplan, waarbij het uitgangspunt voor de eerstvolgende jaren is dat accommodaties niet alleen geschikt dienen te zijn voor de breedtesport en prestatiesport maar ook voor multifunctioneel- en/of medegebruik, inclusief aangepaste sporten. Het (ook) faciliteren en accommoderen van de prestatiesport houdt op accommodatieniveau in dat de normen van sportbonden worden gehanteerd. Voor de voetbalsport in Zwolle betekent dit dat de VNG-normen voor de berekening van veldcapaciteit zijn losgelaten en in het vervolg de KNVB-normen worden toegepast.

Diversiteit in accommodaties		
Soort accommodatie	Verzorgingsgebied	Voorbeelden
Stedelijke voorziening	Gehele stad Zwolle	Grote recreatieve zwembaden, atletiekbaan, schaatsbaan, wielerveden
Stadsdeel voorziening	Enkele wijken/stadsdelen	Buitensportparken, sporthallen
Wijkvoorziening	Wijk	Gymzalen, sportzalen, speelvelden

Nieuw te realiseren accommodaties zullen op basis van de ambities van voorliggend Masterplan en de wensen en eisen van alle gebruikers gestalte krijgen, zowel op het niveau van breedtesport, prestatiesport als op het niveau van specifieke doelgroepen en onderwijs. Bestaande accommodaties die daarvoor geschikt zijn, worden aangepast om zowel breedtesport, prestatiesport als multifunctioneel gebruik mogelijk te maken. Om de kansen op het gebied van multifunctionele accommodaties optimaal te kunnen benutten worden met het onderwijsveld afspraken gemaakt om in situaties van nieuw te realiseren accommodaties ten behoeve van bewegingsonderwijs te allen tijde te bezien in hoeverre en op welke wijze deze kunnen worden ingezet voor breedtesport, prestatiesport en doelgroepgebruik. Dit kan er in bepaalde situaties toe leiden dat er niet gekozen wordt voor het realiseren van gymnastieklokalen maar – afhankelijk van de behoefte – voor het realiseren van een sporthal.

Indien werkzaamheden aan accommodaties (nieuwbouw, aanpassing) noodzakelijk of gewenst zijn, wordt bezien welke demografische ontwikkeling de wijk c.q. het stadsdeel doormaakt en welke voorziening derhalve niet alleen het best past bij het huidige verzorgingsgebied, maar ook bij het te verwachten gebruik in de toekomst. Hierbij geldt logischerwijs dat een binnensportvoorziening (voornamelijk een sporthal) gemakkelijker multifunctioneel in te zetten is dan een buitensportvoorziening. Desalniettemin staat ook voor de buitensportvoorzieningen multifunctioneel of medegebruik centraal bij mogelijke ontwikkelingen.

In het kader van een leven lang sport en bewegen dient aandacht te bestaan voor de doelgroepen die nog niet oud genoeg zijn om te kunnen participeren in de reguliere sportactiviteiten. Sporten en bewegen wordt vooraf gegaan door “spelen”. In voorliggend Masterplan Sportaccommodaties wordt groot belang gehecht aan de aanwezigheid van voldoende mogelijkheden daartoe. Gemeentelijk worden dan ook intern afspraken gemaakt om bij ruimtelijke ontwikkeling speelfaciliteiten mee te nemen in de planvorming, zoals bijvoorbeeld bij de herstructurering van Diezerpoort. Met speelfaciliteiten wordt voornamelijk gedacht aan trapveldjes, Cruyff-courts en basketbalveldjes die vrij gebruikt kunnen worden door wijkbewoners, maar ook ingezet kunnen worden voor sportstimulerings- of wijkactiviteiten die al plaatsvinden of georganiseerd (gaan) worden.

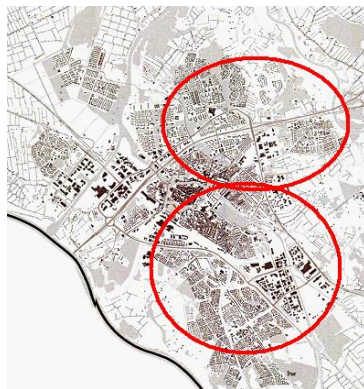
Tenslotte is binnen het Masterplan ook rekening gehouden met de belangen van de ongeorganiseerde of anders georganiseerde sporter. Bij de inrichting van openbare ruimte wordt binnen het gemeentelijk beleid rekening gehouden met het door deze groep sporters kunnen gebruiken van de openbare infrastructuur (fietspaden, wandelpaden, parken en natuurgebieden).

3.3 Strategische visie buitensportaccommodaties

Het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties voldoet in grote mate aan de behoefte van de Zwolse bevolking in 2020. Er wordt uitsluitend een tekort voorzien aan hockey- en voetbalvelden, waarbij de te verwachte groei in de belangstelling voor deze sporten voornamelijk vanuit de wijk Stadshagen wordt verwacht. Voor de Zwolse buitensport wordt behoud en verdere versterking van de infrastructuur voorgestaan. Dit betekent dat daar waar nodig en mogelijk binnen de bestaande sportaccommodaties een oplossing wordt gezocht voor eventuele capaciteitsknelpunten. Indien de gewenste mogelijkheden niet voorhanden zijn, wordt een visie gepresenteerd op de locatie waar de beoogde aanvullende capaciteit idealiter gesitueerd dient te worden.

3.3.1 Benodigde uitbreiding capaciteit voor hockey

De wijken Assendorp en Diezerpoort zijn in de huidige situatie aan het “vergroenen” en een deel van de toenemende behoefte aan hockeysportfaciliteiten zal zich vanuit deze wijken voordoen, met als gevolg toenemende druk op de hockeyfaciliteiten op de buitensportaccommodatie Marslanden. Op korte termijn biedt het omvormen van een blijvend overtollig voetbalveld van SV Zwolle tot hockeyveld een oplossing. De lange termijn vergt echter ingrijpendere maatregelen.

Gelet op de behoefte aan capaciteitsuitbreiding voor de hockeysport en de sterke groeiontwikkeling binnen met name jeugdleden, kan de huidige situering van de hockeyvoorzieningen knelpunten op gaan leveren voor (zelfstandige) deelname aan de hockeysport door jeugdleden die woonachtig zijn c.q. zullen gaan zijn in de wijk Stadshagen. Ook van de huidige groei aan nieuwe leden bij hockeyvereniging ZMHC resideert ca. 25% in Stadshagen.

Bezien naar spreiding/situering en verzorgingsgebied van de bestaande hockeyfaciliteiten wordt eveneens geconstateerd (zie bovenstaande afbeelding) dat inwoners uit de wijken Stadshagen, Holtenbroek, Westenholte en een deel van Aalanden momenteel een relatief grote afstand moeten afleggen naar de hockeyfaciliteiten op Marslanden en Pelikaan. Gezien de groei van het aantal inwoners in de wijk Stadshagen, de demografische ontwikkeling van de wijk Stadshagen en de verwachte belangstelling voor de hockeysport door kinderen en jongeren uit deze wijk, verdient het vanuit een oogpunt van vraag, spreiding en (zelfstandige) bereikbaarheid, aanbeveling een derde hockeyvoorziening aan de sportinfrastructuur van Zwolle toe te voegen. Dit impliceert niet dat er een derde hockeyvereniging dient te worden opgericht.

3.3.2 Benodigde uitbreiding capaciteit voor voetbal

De absolute capaciteit voor de voetbalsport is voor zowel de korte als middellange termijn voldoende. De momenteel ongebruikte voetbalvelden binnen sportpark Het Hoge Laar liggen in belangrijke mate ten grondslag aan deze constatering. De behoefte van de verschillende stadsdelen c.q. wijken op de verschillende overige buitensportparken in Zwolle ontwikkelt zich op onderdelen echter anders dan de stadsbrede (absolute) behoefte.

Wanneer een sportpark een capaciteitstekort kent, wordt eerst gezien of in de omringende sportparken restcapaciteit bestaat. Wanneer dat het geval is kan voordat er een additioneel sportveld wordt aangelegd, eerst gebruik gemaakt worden van deze restcapaciteit. Pas nadat is gebleken dat er geen restcapaciteit in de omgeving van het sportpark bestaat, kan worden besloten om, mits bestemmingsplantechnisch en ruimtelijk mogelijk, een aanvullend sportveld te plaatsen.

Sportpark Weidesteen

Sportpark Weidesteen heeft op basis van de KNVB-normen momenteel al behoefte aan uitbreiding van de capaciteit en wel met 1 veld. Op langere termijn kan worden verwacht dat de behoefte verder zal toenemen naar twee velden. Er bestaan op dit sportpark geen ruimtelijke mogelijkheden om extra velden aan te leggen. Wel wordt het nog mogelijk geacht extra capaciteit te realiseren door het omvormen van natuurgrasvelden naar kunstgrasvelden, voorzien van adequate veldverlichting. Hierdoor wordt zowel de bespelingsintensiteit van de velden als het trainingsrooster verruimd. Deze ontwikkeling staat reeds gepland voor 2009. Door de beperkte capaciteit zal de groei stagneren en is het tekort van twee velden op sportpark Weidesteen op langere termijn twijfelachtig.

Sportpark De Siggels

Op sportpark De Siggels heeft men – eveneens op basis van de KNVB-normen – in de bestaande situatie al behoefte aan 1 extra wedstrijdveld. Er worden ruimtelijk gezien geen mogelijkheden gezien om dit veld op het bestaande sportpark te realiseren. De sportieve en sociale rol die de buitensportaccommodatie De Siggels vervult in de wijk is van groot belang en dient te worden behouden. De enige mogelijkheid die voor dit sportpark openstaat is derhalve ofwel het inhuren van een veld op een andere buitensportaccommodatie ofwel het hanteren van een (al dan niet tijdelijke) ledenstop. De capaciteitsbehoefte van deze vereniging zal richting het jaar 2020 gelijk blijven.

Sportpark Jo van Marle

Sportpark Jo van Marle heeft anno 2009 te maken met een capaciteitstekort. Hoewel één bespelende vereniging een capaciteitstekort kent, en de andere bespelende vereniging een restcapaciteit heeft, is de totale behoefte op zaterdagen op Sportpark Jo van Marle 6,5 wedstrijdvelen, terwijl men momenteel de beschikking heeft over 6 velden. Sportpark Jo van Marle biedt voldoende ruimtelijke mogelijkheden⁵ om het benodigde extra veld te realiseren. Richting het jaar 2020 dient de behoefte op het sportpark goed gemonitord te worden, aangezien de verwachting is dat de totale behoefte richting 2020 ca. 7,1 wedstrijdvelen bedraagt.

Sportpark Vegtlust

Op basis van de KNVB-normen is het de verwachting dat voetbalvereniging Berkum op korte tot middellange termijn behoefte zal gaan ontwikkelen tot uitbreiding met 1 wedstrijdveld. Anderzijds is er binnen de wijk Berkum sprake van een relatief sterke vergrijzing en kunnen inwoners van de wijk voor het beoefenen van de voetbalsport ook uitwijken naar verenigingen die in aangrenzende wijken zijn gesitueerd. Voor sportpark Vegtlust is een adequate monitoring van behoefteontwikkeling van belang om te bezien of de capaciteitsprognose zich ook feitelijk in de praktijk zal voordoen. De eerste capaciteitsproblemen kunnen worden opgelost door medegebruik van restcapaciteit bij omringende sportparken, waaronder de ruimte op sportpark Ceintuurbaan. Op termijn dient een herstructurering plaats te vinden om een extra veld op Vegtlust te kunnen realiseren.

Sportpark De Verbinding

Op de lange termijn zal de Verbinding mede dankzij de sterke bevolkingsgroei in de wijk Stadshagen een forse ontwikkeling in haar ledenaantallen kennen. Op basis van de geprognosticeerde ontwikkeling wordt hier op basis van de KNVB-normen een aanvullende behoefte aan 2 wedstrijdvelen gedefinieerd (totale behoefte 8,4 wedstrijdvelen). Bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de wijk Stadshagen dient derhalve met het realiseren van deze uitbreiding rekening gehouden te worden.

3.3.3 Capaciteit bestaande sportparken

Conform het voorgaande wordt het vanuit het handhaven van de bestaande infrastructuur van de Zwolse buitensportaccommodaties van belang geacht de benodigde aanvullende capaciteit voor de voetbalsport voor de verenigingen zoveel mogelijk binnen de bestaande buitensportaccommodaties te realiseren. Dit blijkt ruimtelijk gezien, met uitzondering van de benodigde capaciteit op de Siggels, op alle bestaande sportparken tot de mogelijkheden te behoren.

Het is van belang om de capaciteit op de bestaande sportparken voldoende te houden. Hierdoor kunnen de verenigingen nieuwe activiteiten ontplooiën en aansluiting zoeken bij ontwikkelingen als combinatiefuncties, BOS-projecten en wijkgerichte initiatieven. Op deze wijze ontstaan sterke verenigingen met een meerwaarde voor de wijk waarin en het sportpark waarop zij zijn gesitueerd.

⁵ Dit betreft alleen ruimtelijke mogelijkheden, er heeft geen toetsing van het bestemmingsplan plaatsgevonden.

3.3.4 Bestaande accommodaties

Multifunctioneel- en medegebruik

Het merendeel van de bestaande sportparken wordt monofunctioneel gebruikt. Op enkele sportparken zijn ontwikkelingen gaande om het gebruik te verbreden, samenwerking vorm te geven en kwaliteit te verbeteren. Om deze ontwikkeling te regisseren is het van belang dat het beoogde multifunctioneel- en/of medegebruik van buitensportaccommodaties vanuit een gedeelde visie wordt gezien en gestalte krijgt. De initiatieven die in dit kader reeds door verenigingen zijn ondernomen verdienen in dit kader aandacht, zoals bijvoorbeeld op sportpark Marslanden.

Hoewel het realiseren van een sporthal op Marslanden vanuit voorliggend Masterplan Sportaccommodaties niet wordt ondersteund (zie hiervoor de strategische visie binnensportaccommodaties in navolgende paragraaf) bevat het initiatief van de verenigingen op Marslanden aanknopingspunten om de kwaliteit van het buitensportpark en het integrale gebruik daarvan te verbeteren. Voor de middellange termijn wordt geadviseerd om voor elk bestaand sportpark binnen Zwolle in samenwerking met de gebruikmakende verenigingen, de Sportraad, Sportservice Zwolle en het onderwijsveld in aangrenzende wijken een visie op multifunctioneel- en/of medegebruik te ontwikkelen waarbinnen expliciete aandacht wordt geschonken aan:

- verbreding van het gebruik van velden;
- verbreding van het gebruik van was- en kleedaccommodaties;
- verbreding van het gebruik van clubaccommodaties,

ten behoeve van onderwijs- en doelgroepactiviteiten waaraan in de directe omgeving van betreffend sportpark behoefte bestaat.

Door gezamenlijk een sportparkvisie te ontwikkelen op multifunctioneel- en/of medegebruik ontstaat tevens een platform om gezamenlijk te bezien op welke aspecten vanuit bespelende verenigingen tot samenwerking kan worden gekomen, al dan niet in combinatie met samenwerking met Sportservice Zwolle. Aspecten waaraan in dit kader aandacht geschonken kan worden betreffen:

- externe voorzieningen zoals parkonderhoud, parkeerplaatsen en veiligheid;
- bestuurlijk/administratieve samenwerking;
- organiseren van activiteiten;
- vrijwilligersbeleid.

Geschiktheid prestatiesport

De bestaande accommodaties, zowel binnen- als buitensportaccommodaties, dienen te worden gezien op de mate waarin deze voldoen aan de eisen voor prestatiesport. Daartoe zal in de eerste fase van uitwerking, gelijktijdig met een nulmeting, een scan worden uitgevoerd waarin de accommodaties worden getoetst op geschiktheid voor prestatiesport. Wanneer de accommodatie hiervoor niet geschikt is en de gebruikmakende verenigingen wel op prestatieniveau spelen of zich aantoonbaar in deze richting ontwikkelen, wordt een actieplan opgesteld om de accommodatie geschikt te maken. Binnen de op te stellen actieplannen zal tevens ruim aandacht worden geschonken aan multifunctionaliteit en toegankelijkheid voor G-sporters.

Ten aanzien van kunstgrasvelden is multifunctionaliteit voornamelijk een meerwaarde wanneer de velden overdag ook gebruikt worden, waardoor de bespelingsintensiteit toeneemt. Hierdoor

kunnen de mogelijkheden tot multifunctioneel- en medegebruik worden vergroot. Ook kunnen trainingsaccommodaties voor verschillende buitensporten worden ingezet wanneer het juiste kunstgras wordt gerealiseerd. Voor prestatiesport geldt echter dat deze kunstgrassoorten te verschillend zijn om voor beide doeleinden te gebruiken, zo is een waterveld of een zandveld voor hockey niet te gebruiken als wedstrijd voetbalveld. Binnen de vorm te geven actieplannen wordt hiermee rekening gehouden.

3.3.5 "Nieuwe" accommodaties

Stadshagen/De Verbinding

Een kans voor het realiseren van multifunctionele buitensportfaciliteiten doet zich voor door het koppelen van de lange termijn behoefte aan voetbal- en hockeyvelden⁶. CSV '28 is in de huidige situatie reeds gevestigd in de wijk Stadshagen en heeft op langere termijn nog aanvullende voetbalvelden. Voor de gewenste uitbreiding ten behoeve van hockey wordt situering binnen Stadshagen, bij c.q. nabij De Verbinding eveneens nagestreefd. Door situering in deze wijk worden de hockeyfaciliteiten goed ontsloten voor inwoners uit de wijken Stadshagen, Holtenbroek en Westenholtte, die in de huidige situatie een relatief grote afstand dienen af te leggen naar de sportparken Marslanden en Pelikaan.

Conform de basisprincipes van het Masterplan wordt hierbij uitgegaan van een accommodatie die zich leent voor zowel de breedtesport als de prestatiesport en zowel voor voetbal en hockey kan worden benut als voor multifunctioneel gebruik en medegebruik. Voorgaande mondt uit in de aanbeveling een vijftal wedstrijdelden voor hockey en een tweetal wedstrijdelden voor voetbal aan te leggen op de buitensportaccommodatie De Verbinding, voorzien van bijbehorende was- en kleedruimten en conform de eisen die gesteld worden aan prestatiesport. Spreiding van de voorzieningen over diverse locaties in Stadshagen II is vanuit het oogpunt van multifunctionaliteit en toekomstbestendigheid niet gewenst.

De/een te realiseren clubaccommodatie (of uitbreiding van de bestaande clubaccommodatie van CSV '28) dient ingezet te kunnen worden voor een scala aan activiteiten, variërend van verenigingsactiviteiten van de voetbal-/hockeyvereniging en buitenschoolse opvang tot doelgroepactiviteiten. Behalve het hiermee faciliteren van multifunctioneel c.q. medegebruik, wordt tevens invulling gegeven aan de behoeften die zich op langere termijn binnen Stadshagen zullen aftekenen door de groei van het aantal leerlingen in het basisonderwijs en de vestiging van jonge senioren in deze wijk. Daarnaast is een koppeling met het Masterplan Onderwijshuisvesting gewenst, zodat er een voorzieningencluster kan ontstaan waarin buurt, onderwijs en sport fysiek geclusterd zijn en de accommodaties multifunctioneel kunnen worden gebruikt.

Voor de ontwikkeling van sportaccommodaties is in Stadshagen II ca. 7 tot 7,5 ha gereserveerd direct naast sportpark de Verbinding. Met de hiervoor genoemde benodigde capaciteitsuitbreiding van vijf hockeyvelden en twee voetbalvelden inclusief (aanvullende) multifunctionele club- en kleedaccommodaties is het beschikbare volume volledig benut. Afhankelijk van de te realiseren prestatieve accommodatie-eisen kan zelfs sprake zijn van een tekort aan beschikbaar oppervlak.

⁶ Zie ook paragrafen 3.3.1 en 3.3.2

Ondersteuning ongeorganiseerde sport

De ongeorganiseerde of anders georganiseerde sport kent de laatste jaren een sterke groei. Daardoor groeit ook de behoefte aan accommodaties en faciliteiten. Binnen de huidige kaders van het Masterplan Sportaccommodaties worden drie locaties aangewezen die uitstekend geschikt zijn om ongeorganiseerde of anders georganiseerde sport te faciliteren, te weten:

1. Wythmenerplas;
2. Gebied rondom Agnietenberg (achter Sportpark de Pelikaan);
3. nieuwbouwwijk Stadshagen.

In de nieuwbouwwijk Stadshagen kunnen in de fase van projectontwikkeling voorzieningen voor ongeorganiseerde sport worden opgenomen. De beschikbare ruimte hiervoor c.q. inpassingmogelijkheden op/bij sportpark de Verbinding zijn echter afhankelijk van het ruimtebeslag voor de hockey- en voetbalvelden. Hierdoor zullen de voorzieningen voor ongeorganiseerde sporten vooral aangewezen zijn op inpassing binnen de (te realiseren) openbare infrastructuur indien mogelijk. Ten aanzien van de Agnietenberg zijn op Sportpark de Pelikaan nieuwe sporten, waaronder ongeorganiseerde sport, opgenomen in de mogelijke plannen voor de nabije toekomst. Hierin zou eveneens in samenwerking met de gemeente een koppeling gemaakt kunnen worden met het iets zuidelijker gelegen Wythmenerplasgebied.

Eerder is in voorliggende rapportage al melding gemaakt van de initiatieven die worden ontwikkeld met betrekking tot sportfaciliteiten rondom en nabij de Wythmenerplas. Het betreft hier initiatieven van WHISK (vertegenwoordiger van zowel de skeelervereniging, de schaatsclub als de wheelers) en wielervereniging de Hanzerenners.

De Wythmenerplas biedt door de situering en infrastructuur in potentie goede mogelijkheden voor ongeorganiseerde sportactiviteiten als fietsen, wandelen, nordic walking, skeeleren, en bij strenge winters, schaatsen. Een functie die in een verstedelijkt gebied als van zeer grote waarde wordt beoordeeld, mede gezien de toenemende behoefte van de consument tot het kunnen ondernemen van ongeorganiseerde c.q. anders-georganiseerde en/of individuele sport- en beweegactiviteiten. Het sportgebruik van de openbare ruimte leidt tot aangescherpte eisen ten aanzien van de kwaliteit van openbare ruimte c.q. de inrichting daarvan.

Het faciliteren van sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte maakt onlosmakelijk onderdeel uit van voorliggend Masterplan Sportaccommodaties Zwolle. In een aantal recreatiegebieden en/of parken in andere gemeenten – waaronder Apeldoorn – zijn fietspaden gecombineerd met skeelergebruik (in elkaars tegengestelde richting). Bij een bestaande fietspadenstructuur vergt dit slechts een investering in het aanbrengen van belijning en pictogrammen op de bestaande paden (voorwaarde hierbij is wel dat er sprake dient te zijn van éénrichtingsverkeer). Een dergelijke maatregel kan binnen de fietspadenstructuur van de Wythmenerplas eveneens worden getroffen waardoor het ongeorganiseerd of anders georganiseerd skeeleren aanmerkelijk beter wordt gefaciliteerd.

Het georganiseerd beoefenen van de skeeler- en wielersport kan – conform de hiertoe gedane verzoeken door betreffende verenigingen – worden gefaciliteerd door het renoveren en geschikt maken voor dit gebruik van de bestaande routing in Wythmenerplas-gebied. Hierbij kan uitstekend sprake zijn van een combinatie van georganiseerd- en openbaar gebruik van betreffende baan. Gedurende de dagen c.q. tijden waarop de baan door ofwel de skeelervereniging ofwel de wielrenvereniging wordt gebruikt, wordt de baan afgesloten voor openbaar gebruik. Tijdens niet-verenigingsdagen of – verenigingsuren wordt de baan ingezet voor openbaar gebruik door anders georganiseerde of individuele sporters. Hierbij dient

aandacht te bestaan voor de veiligheid van bezoekers van de Wythmenerplas die de baan dienen over te steken.

Hoewel een indoor schaatsbaan (formaat ijshockeyveld) een goede aanvulling vormt op het Zwolse sportprodukt vanuit een oogpunt van diversiteit, kan vanuit het Masterplan Sportaccommodaties zonder de resultaten van een gericht haalbaarheidsonderzoek niet worden aangegeven of realisatie van een indoor ijsbaan wenselijk of verantwoord mag worden geacht. Wel wordt vanuit voorliggende strategische visie aangegeven dat de beoogde koppeling wiel-/skeeler- / schaatssport, vanuit sporttechnisch oogpunt een logische keuze is en de ontwikkeling van een eventuele omnivereniging kansen biedt.

Sportpark Het Hoge Laar

Binnen sportpark Het Hoge Laar is er momenteel sprake van een overcapaciteit van een viertal voetbal wedstrijdvelden. Gelet op de reeds bestaande situering van de voetbalsport in Stadshagen en de mogelijkheden tot koppeling met de behoeften ten aanzien van hockey, gaat mede gezien de sterke bevolkingsgroei en de bereikbaarheid van sportpark De Verbinding voor inwoners van Westenholte en Holtenbroek, de voorkeur uit naar het realiseren van extra capaciteit in de wijk Stadshagen. Echter de beschikbare capaciteit voor uitbreiding in Stadshagen is beperkt (zie Stadshagen/De Verbinding), zeker indien men rekening houdt met een nog te realiseren sporthal in Stadshagen zie paragraaf 3.4.5).

Hoewel in de gemeentelijke structuurvisie de wenselijkheid van woningbouw in Dijklanden als reële toekomstmogelijkheid is opgenomen, wordt handhaving van het Hooge Laar als buitensportaccommodatie op of nabij de huidige locatie van groot belang geacht. Eerder in dit Masterplan werd de unieke sportinfrastructuur van Zwolle al genoemd. Naast het feit dat het Hooge Laar vanuit spreidingsoogpunt een belangrijk onderdeel vormt van de stedelijk sportinfrastructuur, is ook de ligging tussen de wijken Aa-landen en Holtenbroek een zwaarwegend argument voor behoud van het sportpark. Beide wijken, en in het verlengde daarvan Diezerpoort, kennen in meer of mindere mate (sociale) achterstanden. Juist voor dergelijke wijken zijn in of dicht bij de wijk gesitueerde laagdrempelige sportaccommodaties belangrijk. Hierdoor kunnen kansen gecreëerd worden om via de sport een bijdrage te leveren aan het bevorderen van maatschappelijke participatie en om stimulerende activiteiten in de combinatie Buurt-Onderwijs-Sport te bewerkstelligen.

Ook de verwachte vergroening van Holtenbroek en Dieze-west en de vergrijzing in Aa-landen en Holtenbroek leiden tot grotere behoefte aan een nabijgelegen laagdrempelige sportvoorziening. De vergroening zal daarbij leiden tot een extra behoefte aan sportvoorzieningen en -capaciteit.

Voorts beschikt Zwolle niet of nauwelijks over uitbreidingsmogelijkheden voor sportaccommodaties, zeker niet in de nabijheid van de wijken. Met de beoogde invulling van Stadshagen II resteert het Hooge Laar als enige locatie met sportbestemming waar nog ruimte is om capaciteitsuitbreiding mogelijk te maken. Op diverse sportparken is nu of op termijn uitbreiding van capaciteit gewenst, terwijl dat niet in alle gevallen op de locatie opgelost kan worden. Dit kan leiden tot uitbreidingsbehoefte op andere locaties, zoals het Hooge Laar. Daarnaast zullen te zijner tijd ook nieuwe sporten gefaciliteerd moeten worden. Behoud van sportpark het Hooge Laar wordt daarmee ook vanuit strategische overwegingen noodzakelijk geacht. Naast het faciliteren van de bestaande verenigingen op het park houdt dit in dat ruimte gereserveerd wordt om toekomstige sportontwikkelingen te kunnen faciliteren.

Vooruitlopend op de toekomstige (uitbreidings-)vraag dient op korte termijn actie ondernomen te worden om een aantrekkelijke (toekomstgerichte) sportvoorziening te realiseren om de huidige sportfunctie te versterken. De bestaande sportfunctie biedt mogelijkheden voor herstructurering, waarbij multifunctionaliteit en medegebruik het primaire uitgangspunt zijn.

Deze herstructurering houdt in:

- een herstructurering van de bestaande velden met als uitgangspunt handhaving van een tweetal wedstrijdelden voor voetbal (ten behoeve van Storica en Dieze West 1 gezamenlijk wedstrijdveld en Ulüspor 1 wedstrijdveld) en een tweetal oefenhoeken voor voetbal (in dezelfde verhouding voor genoemde voetbalverenigingen);
- handhaving van het handbalveld ten behoeve van handbalvereniging Tyfoon;
- renovatie van was- en kleedruimten waarbij de herstructurering handvatten dient te bieden voor gezamenlijk gebruik van deze ruimten waardoor het bebouwd oppervlak en het aantal was- en kleedruimten kan worden geoptimaliseerd;
- renovatie van de bestaande clubaccommodaties waarbij de mogelijkheden tot gedeeld gebruik (samen onder één dak) en multifunctioneel gebruik (doelgroepgebruik door de week overdag) nader worden onderzocht.

Van belang is bij de herstructurering zo veel als mogelijk te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen zodat deze zowel inhoudelijk als fysiek aansluiting vinden bij de geherstructureerde accommodatie. Zo dient bijvoorbeeld rekening gehouden te worden met de potentiële indooratletiekaccommodatie van AV PEC met het onderwijsveld. Indien ervoor gekozen zou worden de herstructurering van het Hooge Laar op te schuiven richting het Zwarte Water, dan zou een accommodatie voor Studenten Roeivereniging Boreas als aandachtspunt meegenomen kunnen worden.

Binnen de randvoorwaarden van multifunctionaliteit en medegebruik zal de accommodatie naast de zittende verenigingen mogelijkheden bieden om deze in te zetten voor andere organisaties. Een uitgangspunt is bijvoorbeeld het (mede)gebruik van de accommodaties overdag door onderwijs.

3.4 Strategische visie binnensportaccommodaties

Net zoals voor buitensportaccommodaties de behoefte, multifunctionaliteit c.q. het voor multifunctioneel gebruik geschikt maken leidend is, geldt dit ook voor de Zwolse binnensportaccommodaties. Ten aanzien van de binnensportaccommodaties gelden in het algemeen twee wetmatigheden: gedurende werkdagen wordt er overdag gebruik gemaakt van de accommodatie door onderwijs en doelgroepen, gedurende avonden en in het weekend maken sportverenigingen gebruik van de accommodatie.

De strategische visie binnensport richt zich niet alleen op 2020, maar speelt ook in op de bestaande knelpunten ten aanzien van gewenst gebruik van binnensportfaciliteiten. Zowel het primair- als het secundair onderwijs geeft aan een toenemende behoefte te hebben aan binnensportaccommodaties. Daarnaast hebben doelgroepen te maken met een tekort aan (geschikte) binnensportaccommodaties. Op basis van de huidige bezetting is geconcludeerd dat de huidige capaciteit aan sporthallen en –zalen onvoldoende is om zowel de bestaande- als de op termijn verder groeiende vraag te faciliteren. Deze toenemende vraag wordt zowel door een groeiende bevolking, de gewenste sportstimulering, de overkoepeling van beleidsterreinen als een vernieuwd en veranderend sportaanbod versterkt.

Voor de Zwolse binnensportaccommodaties wordt zowel een capaciteitsuitbreiding als een kwaliteitsinjectie voorgestaan. Dit betekent onder meer een groei van het aantal voorzieningen, een bredere spreiding op basis van bevolkingsontwikkeling en behoefte, beter uitgeruste accommodaties en gedegen onderhoud.

3.4.1 Benodigde uitbreiding capaciteit op werkdagen

Met name voor doelgroepen is een algemene capaciteitsuitbreiding van binnensportfaciliteiten gewenst. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de situering van onderwijs en doelgroepinstellingen/-dagvoorzieningen. Er dient nader onderzocht te worden welke binnensportvoorzieningen c.q. locaties voor deze doelgroepen het meest strategisch zijn op basis van situering. Ten aanzien van de doelgroep ouderen (SWOZ) kan worden aangenomen dat de toenemende behoefte zich met name zal concentreren in Zwolle-Zuid (Schelle en Ittersum), Berkum en Aalanden-Holtenbroek⁷.

Voor Zwolle-Zuid is geen aanvullende capaciteit benodigd door het kleine aanbod aan instellingen voor voortgezet onderwijs (en daarmee sportklassen) en het dalende leerlingenaantal basisonderwijs in deze wijken (ca. 20%, 2020 t.o.v. 2009). De behoefte aan gymzalen in Aalanden en Holtenbroek blijft voor het basisonderwijs gelijk en zal voor het voortgezet onderwijs toenemen door stijging van het leerlingenaantal en de implementatie van sportklassen. Binnen de programmering van de nieuwe sporthal en gymzalen van Deltion (Holtenbroek) en Landstede (Ceintuurbaan) bestaan mogelijkheden voor gebruik door derden (sportverenigingen/doelgroepen) met name gedurende de avonduren en weekeinden. Hoewel hiermee enige verbetering van de binnensportcapaciteit plaatsvindt, blijft de algehele conclusie dat toevoeging van een extra sporthal noodzakelijk is om duurzaam aan de Zwolse behoefte aan binnensportaccommodaties te kunnen voldoen.

Stadshagen kent op basis van de huidige leerlingenaantallen al een tekort aan gymzalen. Op basis van de huidige leerlingenaantallen is er behoefte aan 8 gymzalen. Momenteel zijn er 5 gymzalen in Stadshagen aanwezig. Toevoeging van minimaal 3 gymzalen dient daarom op korte termijn plaats te vinden. Op langere termijn zal de behoefte aan gymzalen groeien naar 15 gymzalen.

3.4.2 Benodigde uitbreiding capaciteit in avonduren en weekenden

Verschillende verenigingen hebben bij de ontwikkeling van nieuwbouwplannen voor sportaccommodaties door of ten behoeve van onderwijsinstellingen, aangegeven een wens te hebben om gebruiksuren te kunnen afnemen. Het te beredeneren bestaande tekort op basis van de roosters van de binnensportaccommodaties wordt daarmee bevestigd. Dit tekort heeft onder meer te maken met beperkte gebruiksmogelijkheden (zowel sporttechnisch als qua openingstijden).

De oplevering van de sporthallen van Deltion en Landstede heeft tot gevolg dat de capaciteit aan binnensportvoorzieningen in Zwolle toeneemt. Het is echter de vraag welke praktische capaciteit wordt toegevoegd aan de bestaande configuratie. Uit ervaring (Windesheim) is gebleken een sporthal in eigendom van een onderwijsinstelling niet altijd de volledige capaciteit heeft ten opzicht van gemeentelijke sporthallen.

⁷ De demografische voorspelling voor Holtenbroek laat zowel een vergrijzing als vergroening zien. (zie bijlagenrapport)

3.4.3 Capaciteit bestaande binnensportaccommodaties

De bestaande capaciteit dient zowel op korte, middellange als lange termijn te worden uitgebreid. Dit geldt zowel voor gymzalen als voor sporthallen. De situering van de bestaande accommodaties sluit onvoldoende aan bij de toekomstige vraagontwikkeling. Zo is op basis van de kwalitatieve analyse van de capaciteit sporthallen geconcludeerd dat een toevoeging van een sporthal in Stadshagen gewenst is. Daarnaast dienen de gebruiksmogelijkheden van de CALO-hal en het Bewegingshuis verbeterd te worden. Toevoeging van enkele gymzalen aan Stadshagen kan de druk op het Bewegingshuis verminderen, waardoor in de programmering van het Bewegingshuis ruimte ontstaat voor sport- en beweegactiviteiten.

De huidige capaciteit en spreiding van gymzalen sluit niet aan op de verwachte groei van de Zwolse bevolking. Zwolle-zuid (Schelle en Ittersum) zal ruimte krijgen binnen haar programmering binnensportaccommodaties ten aanzien van sportgebruik door afname van het aantal inwoners en een vergrijzing van de wijk. Deze ruimte in Zwolle-zuid wordt mogelijk ingevuld door een groei in sportdeelname vanuit het naastgelegen Assendorp die veroorzaakt wordt door de vergroening van deze wijk.

In Zwolle-noord/-midden kennen Stadshagen, Diezerpoort en Holtenbroek een sterke toename van jeugd. Deze toename wordt vertaald in een grotere behoefte aan binnensportaccommodaties voor verenigingen. Aalanden en Holtenbroek hebben te maken met vergrijzing van inwoners, waardoor de druk op gewenst gebruik van binnensportvoorzieningen voor doelgroepen gedurende de dag zal toenemen.

Redenerend vanuit de demografische ontwikkeling in Zwolle-zuid valt op dat de behoefte aan basisonderwijs, en derhalve gymzalen voor het basisonderwijs, afneemt. Daardoor zouden verschillende gymzalen te kampen kunnen krijgen met leegstand. In enkele andere wijken zoals Stadshagen neemt de behoefte aan gymzalen voor het basisonderwijs juist toe. Deze ontwikkelingen dienen echter in het Masterplan Onderwijshuisvesting vorm te krijgen.

De Stilohal staat op de nominatie om geamoveerd te worden. Ten eerste is dit logisch, aangezien de hoofdgebruiker van de Stilohal (Landstede) een eigen accommodatie realiseert en de Stilohal het einde van zijn levensduur nadert. Om de Stilohal voor langere termijn geschikt te houden voor sportgebruik dient de accommodatie grondig te worden gerenoveerd. Gezien de beperkte multifunctionaliteit van de huidige Stilohal wordt dit niet geadviseerd.

3.4.4 Multifunctioneel en medegebruik

Multifunctionaliteit in binnensportaccommodaties lijkt een vanzelfsprekendheid. Een sporthal of gymzaal faciliteert namelijk een groot aantal gebruikers. Daar staat tegenover dat een sporthal of gymzaal vaak solitair wordt gebouwd; een sporthal/gymzaal is vaak een 'op zichzelf staande' voorziening. Mede door het sterke onderwijsveld in Zwolle is er in veel gevallen sprake van een koppeling tussen binnensportvoorzieningen en onderwijs. Ook de nieuwe ontwikkelingen (sporthal Deltion en sporthal Landstede) gaan mee in deze trend.

Naast het realiseren van multifunctionaliteit door het gebruik vanuit verschillende doelgroepen, bestaat eveneens de mogelijkheid tot multifunctioneel gebruik van voorzieningen. Nieuwe accommodaties kunnen worden gekoppeld aan bestaande of nieuw te ontwikkelen buitensportaccommodaties waarmee multifunctioneel gebruik van kleedaccommodaties, persruimten, clubhuizen et cetera een toegevoegde waarde kunnen verlenen aan de integrale sportbeleving op de betreffende sportaccommodatie.

Binnen bestaande accommodaties dient structureel overleg en een integrale aanpak zorg te dragen voor een betere aansluiting op het gebruik. Onder meer de procedure van roosteren dient te worden aangepast. Dit krijgt onder meer gestalte door het hanteren van Zwolse basissporten en het hanteren van andere prioriteiten dan de bestaande (onderwijs). De meest in het oog springende prioriteit betreft specifieke doelgroepen die een minimaal aantal uren binnen de programmering krijgen toegewezen⁸. Na doelgroepen krijgt het voorgezet onderwijs de prioriteit. De overgebleven uren worden ingevuld door de aanvullende behoefte vanuit doelgroepen en vervolgens sportklassen. De nieuw te hanteren prioritering voor werkdagen (overdag) is als volgt:

1. het basisonderwijs uit Zwolle;
2. specifieke doelgroepen (een absoluut aantal uren);
3. het voortgezet onderwijs;
4. Zwolse sportverenigingen / overige doelgroepen;
 - a. jeugd voor volwassenen;
5. anders georganiseerde Zwolse sporters;
 - a. jeugd voor volwassenen;
6. sportverenigingen uit andere gemeenten;
7. anders georganiseerde sporters uit de regio;
8. commerciële aanbieders van sport.

Een monofunctionele accommodatie wordt gezien de basisprincipes van het Masterplan Sportaccommodaties niet meer ondersteund vanuit de gemeente Zwolle. Desalniettemin kan hiervan worden afgeweken wanneer er voldoende medegebruik kan worden gegarandeerd. Hiervoor dient dan voldoende maatschappelijk rendement (bezetting) te worden gerealiseerd en gegarandeerd alvorens de gemeente bereid te overwegen de realisatie van een dergelijke financieel te ondersteunen.

3.4.5 “Nieuwe” accommodaties

Sporthal Stadshagen/De verbinding

De huidige configuratie sporthallen biedt onvoldoende ruimte. De versterking door de inmiddels opgeleverde sporthal van Deltion en de beoogde topsporthal van Landstede, geeft op korte termijn mogelijk een verlichting van de druk op de binnensportcapaciteit. Richting het jaar 2020 is echter uitbreiding van het aanbod met minimaal één sporthal noodzakelijk. Gezien de groei van de wijk

Stadshagen is daar de situering van een tweede sporthal gewenst. Deze sporthal zal een grotere sportieve waarde dienen te hebben dan het Bewegingshuis. Aanvulling van het aantal gymzalen in de wijk is eveneens noodzakelijk en kan de druk op het Bewegingshuis verminderen. Toch wordt verwacht dat de behoefte aan sporthallen in de wijk Stadshagen te groot wordt voor alleen het Bewegingshuis. Daarnaast is het Bewegingshuis minder geschikt voor verenigingsgebruik door het ontbreken van zowel tribuneruimte alsook een geschikte kantine.

Ruimtelijke mogelijkheden voor sportontwikkeling in Stadshagen bevinden zich met name in de groenstroken aan de noordzijde van Stadshagen I. Koppeling van de beoogde nieuwe sporthal aan de nieuwe hockeyaccommodatie biedt perspectief voor multifunctioneel gebruik in zowel accommodatie opzicht als in de zin van buitenschoolse opvang en sportstimulerende

⁸ Nadere invulling van (de berekening van) het aantal uren wordt in de uitwerking vorm gegeven.

activiteiten. De weersafhankelijkheid van deze activiteiten wordt door de combinatie buiten/binnen aanmerkelijk verminderd. Het feitelijk tot stand kunnen brengen van deze koppeling is afhankelijk van de situering van de huisvesting van de nieuwe (primair) onderwijsinstelling en de te realiseren gymzalen in de Stadshagen, maar wordt vanuit voorliggend Masterplan van evident belang geacht.

De mogelijkheid bestaat om een sporthal van een groter formaat te realiseren dan regulier noodzakelijk. Deze extra ruimte zou eventueel kunnen worden ingevuld door een semipermanente opstelling voor tafeltennis. In nader overleg zal dit in het Programma van Eisen dienen te worden vastgelegd. Ten aanzien van het prestatief gedeelte van de gymnastiekvereniging zijn op dit moment gesprekken tussen de gymnastiekvereniging en Landstede gaande. Breedtesport gymnastiek wordt in het licht van deconcentratie bij voorkeur op meerdere locaties gesitueerd. In ieder geval zal binnen de nieuw te realiseren accommodaties en/of bestaande accommodaties bekeken worden in welke mate de tafeltennisvereniging en gymnastiekvereniging gefaciliteerd kunnen worden.

Aanvullende gymzalen (basis)onderwijs

Het aantal gymzalen en de situering daarvan is op weg naar 2020 niet voldoende om aan de behoefte te kunnen voldoen. Met name in Stadshagen wordt een tekort aan gymzalen verwacht. Het huidige tekort kan worden opgevangen door de realisatie van een nieuwe sporthal. Op langere termijn zal de toevoeging van een sporthal echter niet voldoende zijn. Om op passende wijze invulling te kunnen geven aan de configuratie binnensportaccommodaties in Stadshagen, dient deze te worden gekoppeld aan het Masterplan Onderwijshuisvesting. Naar verwachting kunnen in Ittersum en Assendorp een aantal gymzalen worden geamoveerd of worden herbestemd. In het kader van een te maken overweging ten aanzien van herbestemming dienen hierbij de behoefte aan en kansen voor het realiseren van accommodatieruimte voor doelgroepen en wijkactiviteiten betrokken te worden.

Naast de aan te brengen koppeling tussen binnensportaccommodaties en Masterplan Onderwijshuisvesting dient ook een verbinding tot stand gebracht te worden met doelgroepgebruik van binnensportaccommodaties. Hiervoor dienen de vragende instellingen en hun bijbehorende behoefte aan binnensportcapaciteit in kaart gebracht te worden.

Aanvullende binnensportvoorzieningen

Naast de reeds beschreven aanvullingen is het blijvend monitoren van de ontwikkeling aan sporthalbehoefte en –capaciteit van groot belang. De toevoeging van een sporthal aan de infrastructuur binnensportaccommodaties leidt - vanuit de kennis en inzichten die anno 2009 richting het jaar 2020 verkregen kunnen worden – tot de aanname dat daarmee het aanbod toereikend zal zijn. Er is binnen Zwolle echter nog sprake van een aantal aspecten die op enig moment opnieuw kunnen leiden tot druk op de capaciteit aan binnensportaccommodaties.

Drie sporthallen zijn in eigendom van een onderwijsinstelling en kennen een beperkt gebruik. Momenteel kan er gedurende de avonduren door sportverenigingen gebruik worden gemaakt van deze faciliteiten. Mocht dit gebruik worden beperkt of mocht de tarifiering niet-passend zijn, dan zal opnieuw een tekort aan binnensportcapaciteit ontstaan.

Daarnaast kent Zwolle een sterk sportstimulerend sportveld en –beleid. Dit kan resulteren in een behoefte die groter is dan geraamd. Derhalve dient ook de ontwikkeling van de behoefte te worden gemonitord op middenlange en lange termijn.

3.5 Gewenst flankerend beleid

De uitvoering van het Masterplan Sport vergt adequaat flankerend beleid. Voor een belangrijk deel is het benodigde flankerende beleid binnen de gemeente al aanwezig en daarvan zal gebruik gemaakt worden. Op enkele onderdelen is redenerend vanuit het Masterplan Sport echter behoefte aan bijstelling van bestaand beleid dan wel het ontwikkelen van nieuw beleid.

3.5.1 **Eén sportloket voor Zwolle!**

De pluriforme situatie met betrekking tot de eigendom, het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties – en dan met name de sporthallen – heeft voor de burgers in Zwolle tot gevolg dat zij één aanspreekpunt voor sport in de gemeente ontberen. De uitgifte in verhuur van binnensportaccommodaties is een taak c.q. verantwoordelijkheid van diverse partijen waartussen onderling geen afstemming met betrekking tot verhuur bestaat. Deze afstemming ontbreekt ook op het gebied van de tarieven die voor het gebruik van de sporthallen door de diverse eigenaren worden gehanteerd. Mede uitgaande van het principe dat Zwolse burgers gestimuleerd worden om 5 keer per week te sporten of te bewegen wordt geconcludeerd dat deze situatie onwenselijk is. Burgers, (sport)verenigingen, organisaties en instellingen moeten nu zelf bij de verschillende beherende organisaties “shoppen” om te kunnen achterhalen of hun behoefte aan binnensportcapaciteit door één van hen kan worden ingevuld. Daarnaast is er door het ontbreken van geharmoniseerde tarieven sprake van een situatie waarin voor sportdeelname in Zwolle verschillende prijskaartjes worden gehanteerd. Tenslotte ontbreekt het door de versnippering van de verantwoordelijkheid voor de verhuursituatie aan helder inzicht omtrent de feitelijke behoefte aan binnensportcapaciteit.

De beschreven situatie kan doorbroken door het realiseren van één sportloket voor Zwolle, waarbinnen – in ieder geval – de integrale verantwoordelijkheid voor de verhuur van de Zwolse binnensportaccommodaties komt te berusten. Het vervullen van een dergelijke rol kan – op basis van nader overleg en instemming – door Sportservice Zwolle worden opgepakt. Vanzelfsprekend kan dit alleen gerealiseerd worden wanneer de eigenaren van betrokken sportaccommodaties met deze rolvulling instemmen. Vooralsnog wordt er hierbij van uitgegaan dat de uitgifte in verhuur door Sportservice Zwolle uitsluitend betrekking heeft op de uren die beschikbaar zijn voor doelgroepgebruik en gebruik door sportverenigingen.

Door het centraliseren van de verantwoordelijkheid voor verhuur van de verschillende binnensportaccommodaties ontstaat verbeterd inzicht in de integrale verhuurmogelijkheden waardoor mogelijk ook adequater kan worden ingespeeld op specifieke wensen van potentiële gebruikers ten aanzien van locatie, dagen en dagdelen. In breder perspectief biedt een centraal loket als gevolg van haar rol, inzicht in de ontwikkeling van de behoefte aan sportaccommodaties door doelgroepen en sportverenigingen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dit inzicht zorgt voor een continue stroom van informatie op basis waarvan het Masterplan Sportaccommodaties periodiek kan worden geactualiseerd. Tevens kan dan inzicht geboden worden in de mate waarin Zwolle een regionale functie heeft voor G-sporten.

Eén sportloket biedt ook mogelijkheden om de/een aangepaste sporter te koppelen aan de reguliere teams en sporters van (binnen)sportverenigingen. Naar alle waarschijnlijkheid heeft dit een eenmalige extra druk op de roostering tot gevolg, hetgeen echter te verwaarlozen is gezien de bijdrage die geleverd wordt aan de doelstellingen van de sportnota en het Masterplan Sportaccommodaties: Samen Sportief! De integratie van de aangepaste sporter heeft hoge prioriteit en dient beter te worden gefaciliteerd.

3.5.2 Nieuwe accommodaties voor onderwijs én sport

Kansen voor sport en onderwijs kunnen worden benut door bij het realiseren van nieuwe accommodaties voor het bewegingsonderwijs (basisonderwijs en voortgezet onderwijs) het type en de omvang van de accommodatie niet alleen te bezien vanuit de onderwijsbehoefte, maar deze tevens in relatie te brengen met zowel de stedelijke- als mogelijk de stadsdeelbehoefte aan accommodaties voor sport-, bewegings- en andere activiteiten. Door gebruik te maken van mogelijkheden voor synergie kan een optimale accommodatie ontstaan waarvan zowel een verbeterd onderwijsgebruik kan plaatsvinden (bijvoorbeeld in het kader van sportactiviteiten gerelateerd aan een brede school concept, buitenschoolse opvang in combinatie met sportactiviteiten, maar ook vanuit sporttechnisch oogpunt in de zin van gebruiksmogelijkheden) als een verbeterd maatschappelijk gebruik (door doelgroepen, sportverenigingen of brede welzijns- c.q. wijkactiviteiten). Ook de investering voor de nieuwe accommodatie kan vanuit beide beleidsvelden – of zelfs breder zoals deels door welzijn indien er sprake is van wijkgericht gebruik van een dergelijke accommodatie – worden gedragen.

Om deze kansen te kunnen benutten is het van belang dat er te allen tijde binnen de gemeente Zwolle op zowel bestuurlijk niveau als ambtelijk niveau afstemming plaatsvindt omtrent nieuw te realiseren accommodaties voor onderwijs, sport, cultuur, zorg en/of welzijn om te bezien in hoeverre de beschreven win-win situatie kan worden benut. Bij voorkeur wordt deze gedragslijn verankerd binnen het gemeentebrede beleid.

Voorname afstemming heeft tot gevolg dat ontvangen vragen en verzoeken niet worden doorverwezen, maar dat afwikkeling plaatsvindt door gemeentelijke afstemming. Daarbij wordt onder meer de doelstelling van de aanvraag centraal gesteld. In dat licht kan de aanvraag van SWOZ beter beoordeeld worden door zorg en welzijn, doordat de beoogde sportfaciliteiten voornamelijk maatschappelijke activering in plaats van lichaamsbeweging als doelstelling kent. Dit neemt niet weg dat sport in mogelijke ontwikkeling betrokken blijft om mogelijkheden voor de sport te kunnen koppelen aan de ontwikkeling van een zorg en welzijnsaccommodatie.

3.5.3 Maatschappelijke tarieven in relatie tot subsidies

Het Masterplan is gebaseerd op de gemeentelijke visie en ambitie om zowel de breedtesport als de prestatiesport te faciliteren en te accommoderen. Dit heeft consequenties voor de omvang en de kwaliteit van de gemeentelijke sportaccommodaties maar vertaalt zich ook in de te hanteren tarieven en daarmee samenhangende subsidies. Om de Zwolse bevolking te stimuleren tot een leven lang sporten en bewegen is het van maatschappelijk belang om een (financieel) laagdrempelige toegang te hanteren. In de huidige situatie is er binnen Zwolle – evenals in vele andere gemeenten – sprake van een tariefsysteem en een subsidiestelsel dat zijn basis vindt in historische afspraken. Mede in relatie tot het realiseren van één sportloket voor de Zwolse inwoners wordt het van belang geacht dat voor zowel de buiten- als de binnensportaccommodaties (rekening houdend met de variatie daarbinnen die betrekking heeft op type accommodatie, oude versus nieuwe accommodatie, omvang van sporttechnische mogelijkheden) een transparant en eenduidig tarieven- en subsidiestelsel wordt gehanteerd. Om de ambities vanuit het Masterplan te ondersteunen wordt aanbevolen het bestaande tarieven- en subsidiestelsel te heroverwegen. Daarbij kan dan tevens bezien worden in hoeverre er mogelijkheden bestaan om het maatschappelijk gebruik van accommodaties van derden (onderwijsinstellingen, private rechtspersonen) onder hetzelfde regime onder te brengen.

3.5.4 Verenigingsondersteuning

Sportverenigingen vervullen een belangrijke én brede functie. Enerzijds zijn sportverenigingen onder druk van diverse maatschappelijke ontwikkelingen inmiddels een onmisbare schakel binnen de sociale structuur van een lokale samenleving. Anderzijds sluit het primaire doel van de sportvereniging (mensen bewegen tot sportdeelname in zowel recreatief- als wedstrijdverband) uitstekend aan bij de gemeentelijke ambitie om de inwoners van Zwolle een leven lang te laten sporten en bewegen. Sportverenigingen vervullen ook meer en meer de rol van partner in het kader van de benutting van de instrumentele waarde van sport. Zij nemen deel aan sportstimuleringsprojecten, participeren in brede school concepten, ondersteunen activiteiten in het kader van buitenschoolse opvang, zijn betrokken bij het organiseren van sportieve activiteiten voor en in wijken, enzovoorts.

Anderzijds is het landelijk zichtbaar dat sportverenigingen onder druk staan. Door aangescherpte wet- en regelgeving wordt een sportvereniging bijna aangemerkt als "ondernemer" en dient ook zo te functioneren waardoor hoge eisen gesteld worden aan de administratief organisatorische vormgeving en verantwoording. Daarnaast heeft de rol van de sportvereniging zich verbreed, terwijl het steeds moeilijker wordt om vrijwilligers bereid te vinden de sportvereniging daarbij – blijvend – te ondersteunen. Sterke verenigingen zijn daarom een groot goed te noemen. Ook binnen het Masterplan wordt een brede functie voor sportverenigingen neergelegd, zij het wellicht impliciet. Gezien het belang van de sportvereniging als partner voor gemeentebreed welzijnsbeleid (sport, onderwijs, zorg, gezondheid, wijkontwikkeling) wordt aanbevolen in overleg met Sportservice en de Sportraad Zwolle te bezien welk instrumentarium er door de gemeente ontwikkeld kan worden om blijvend over krachtige Zwolse sportverenigingen te kunnen beschikken. Dat er vanuit de verenigingen behoefte bestaat aan ondersteuning blijkt ook uit de sterke groei in de afname van door Sportservice hiervoor ontwikkelde instrumenten. Genoemde bestaande verenigingsondersteuning vanuit Sportservice kan als basis voor verdere uitbouw worden gebruikt. Betrokkenheid van instellingen als Landstede, Deltion en Windesheim leidt tot verdere versterking en win-win situaties. Ook nu wordt door deze instellingen met behulp van studenten (stages, leerwerkplaatsen) al ondersteuning aan verenigingen geboden.

Gesubsidieerde tarieven zijn in dit kader niet wenselijk in verband met sturing op de maatschappelijke functie/rol van verenigingen. Verenigingsondersteuning is immers alleen zinvol indien partijen de maatschappelijke rol daadwerkelijk willen vervullen c.q. er een noodzaak toe bestaat. Het (in financiële en ondersteunende zin) belonen van gewenst gedrag verdient daarbij de voorkeur om verenigingen te stimuleren tot het leveren van de gewenste maatschappelijke bijdrage.

Hoofdstuk IV Implementatieplan

4.1 Inleiding

Het implementatieplan is een vertaling van de strategische visie zoals voorgaand gepresenteerd naar een actieplan inclusief prioriteiten. Daarbij worden drie verschillende termijnen gehanteerd:

1. korte termijn, 1-5 jaar waarbij is aangegeven wanneer in deze periode de actie gepland staat;
2. middenlange termijn, 5-7 jaar;
3. lange termijn, >8 jaar.

Eveneens is per actiepunt een prognose gepresenteerd van de bijbehorende kosten. Een aantal actiepunten kan qua investering nog niet worden geraamd omdat hier nog een nadere onderzoeksfase aan vooraf gaat.

In dit hoofdstuk worden twee implementatieclusters onderscheiden, de hardware en de software van het Masterplan Sportaccommodaties. Onder de software worden de beleids- en organisatieacties verstaan, onder hardware worden de fysieke accommodaties bedoeld. Deze trajecten hebben onderlinge verbanden, maar zijn wezenlijk anders qua invulling. De hardware heeft voornamelijk ten doel de accommodaties geschikt te maken en voldoende capaciteit te realiseren. De software heeft als doelstelling een beter maatschappelijk rendement van de accommodaties te realiseren.

4.2 Implementatieplan accommodaties

De implementatie van het Masterplan Sportaccommodaties dient te worden gestart met een nulmeting van de huidige gemeentelijke sportvoorzieningen. Deze nulmeting vormt de basis voor de verdere implementatie van het masterplan voor de bestaande sportaccommodaties. Daarnaast worden diverse nieuwbouw- en verbouwwontwikkelingen gepresenteerd en in de tijd geplaatst. Voor de uit te voeren werkzaamheden wordt grofweg drie verschillende stadia aangehouden:

1. voorbereiding, de aanlooptijd dient te worden opgenomen in de tijd. Immers, een sporthal is normaliter niet binnen een jaar te realiseren, maar de voorbereiding vergt wel financiële middelen. Er dienen normaliter verschillende procedures te worden doorlopen, alvorens met de bouw kan worden aangevangen. Deze voorbereidingskosten worden geraamd op ca. 15% van de realisatiekosten;
2. realisatie, nadat is gekozen voor de juiste locatie, het meest passende ontwerp, de beste aannemer en wanneer alle procedures zijn doorlopen, wordt gestart met de realisatie van een nieuwe accommodatie of een aanpassing van een bestaande accommodatie. Deze kosten betreffen de daadwerkelijke bouwkosten inclusief plankosten;
3. beheer en onderhoud, nadat een accommodatie is opgeleverd, dient de accommodatie te worden beheerd en onderhouden. Deze lasten zijn structureel van aard en de hoogte ervan is per definitie afhankelijk van de wijze waarop het beheer en onderhoud wordt vormgegeven.

Onderstaand is het totaaloverzicht van de implementatie hardware weergegeven. De investeringen betreffen ramingen en zijn afhankelijk van onder meer specifieke invulling van wensen en eisen aan de uitvoering / realisatie.

Implementatieactie (accommodaties)	Korte termijn 1-5 jaar	Middellange termijn 5-7 jaar	Langere termijn > 8 jaar
- <u>nulmeting accommodaties</u>			
a. buitensport - gemeentelijke sportvelden (2009)	€ 90.000		
b. binnensport - gemeentelijke accommodaties (stelpost)(2009)	€ 60.000		
- <u>aanpassing accommodatie n.a.v. nulmeting</u>			
a. voorbereiding	P.M.		
b. realisatie		P.M.	P.M.
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>verplaatsing / herstructurering sportpark Het Hooge Laar</u>			
a. voorbereiding	P.M.		
b. realisatie		P.M.	
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>aanleg 3 extra hockeyvelden</u>			
a. voorbereiding (2009)	€ 225.000		
b. realisatie (2010/2011)	€ 1.500.000		
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>aanleg hockeyveld 4 en 5</u>			
a. voorbereiding		€ 180.000	
b. realisatie			€ 1.200.000
c. beheer en onderhoud (structureel)			P.M.
- <u>aanleg multifunctionele accommodatie bij hockeyvelden</u>			
a. voorbereiding (2009/2010)	€ 375.000		
b. realisatie (2011/2012)	€ 2.500.000		
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>aanleg voetbalvelden Stadshagen</u>			
a. voorbereiding			€ 180.000
b. realisatie			€ 1.200.000
c. beheer en onderhoud (structureel)			P.M.
- <u>aanleg voetbalveld Jo van Marle</u>			
a. voorbereiding (2009/2010)	€ 60.000		
b. realisatie (2010/2011)	€ 400.000		
c. beheer en onderhoud (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.
- <u>aanleg voetbalveld Vegtlust</u>			
a. voorbereiding		P.M.	
b. realisatie		P.M.	
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>accommodatie ZSR Boreas</u>			
a. voorbereiding (2009)	P.M.		
b. realisatie (2009/2010)	P.M.		
c. beheer en onderhoud (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.
- <u>ongeorganiseerde sport</u>			
a. voorbereiding (2009/2010)	P.M.		
b. realisatiekosten (2011/2012)		P.M.	
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>aanleg sporthal Stadshagen</u>			
a. voorbereiding	€ 825.000		
b. realisatie		€ 5.500.000	
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.
- <u>amoveren / verbouw gymzalen Zwolle-zuid</u>			
a. voorbereiding		P.M.	
b. realisatie			P.M.
c. beheer en onderhoud (structureel)			P.M.
- <u>aanleg gymzalen Stadshagen</u>			
a. voorbereiding	P.M.		
b. realisatie		P.M.	
c. beheer en onderhoud (structureel)		P.M.	P.M.

4.2.1 Nulmeting accommodaties

Voordat gestart kan worden met de upgradering of aanpassing van de sportaccommodaties, dient inzichtelijk te worden gemaakt welke aanpassingen gerealiseerd dienen te worden en wanneer deze aanpassingen het beste aansluiten bij de huidige onderhoudsstaat. Op die wijze kunnen upgradering en onderhoud samenvallen waardoor de kosten geminimaliseerd worden. De nulmeting beslaat in ieder geval:

- algemene onderhoudsstaat;
- aanpassingen ten behoeve van breedtesport (conform handboek sportaccommodaties NOC*NSF i.s.m. ISA Sport);
- aanpassingen ten behoeve van prestatiesport (conform handboek sportaccommodaties NOC*NSF i.s.m. ISA Sport);
- aanpassingen ten behoeve van multifunctionaliteit;
- aanpassingen ten behoeve van medegebruik.

Alvorens gestart kan worden met de nulmeting dient eerst de bestaande (onderhouds-) informatie gezien te worden en dient een lijst te worden gemaakt van de accommodaties (met name binnensport-accommodaties) die worden meegenomen in de nulmeting. Aspecten als kleedkamers voor damesvoetbal zijn opgenomen in de normen van het NOC*NSF.

4.2.2 Aanpassen van accommodaties n.a.v. de nulmeting

Uit de nulmeting komt voor iedere sportaccommodatie naar voren welke aanpassingen en werkzaamheden noodzakelijk zijn. Aansluitend wordt op basis van de uitkomsten van nulmeting een uitvoeringsprioritering aangebracht in sportparken en –accommodaties. Indien fysiek mogelijk wordt voor elke accommodatie gestreefd naar het realiseren van breedtesportgebruik en multifunctionaliteit. Voor de (prioritering van de) aanpassing van accommodaties voor de prestatiesport geldt als criterium het niveau van de gebruikmakende verenigingen.

4.2.3 Verplaatsing / herstructurering Het Hooze Laar

Op korte termijn dient de herstructurering van het Hooze Laar plaats te vinden. De herstructurering omvat 2 voetbalvelden en 2 oefenhoeken, een handbalveld en een multifunctionele kleed- en clubaccommodatie. Daarbij dient nader (locatie)onderzoek inzichtelijk te maken welke locatie op het Hooze Laar het meest geschikt is. Wat betreft de kleed- en clubaccommodatie dienen vooraf met de zittende verenigingen (en het onderwijs) goede afspraken gemaakt te worden om multifunctioneel en medegebruik mogelijk te maken.

4.2.4 Aanleg drie extra hockeyvelden

De noodzaak voor aanvullende hockeyvelden is één van de knelpunten in de huidige situatie buitensport die op korte termijn dient te worden opgelost. Hiertoe worden drie hockeyvelden gerealiseerd in Stadshagen, de groeiwijk van de gemeente Zwolle. Qua planvoorbereiding dienen deze hockeyvelden meegenomen te worden in de planvorming voor de sporthal en multifunctionele accommodatie die worden gesitueerd in dezelfde wijk.

4.2.5 Aanleg hockeyvelden nummer vier en vijf

Met de aanleg van drie hockeyvelden op korte termijn zijn de capaciteitsproblemen voor de hockeysport voorlopig opgelost. De groei van de hockeysport is echter van dusdanige omvang dat voor 2020 nog meer velden gewenst zijn. De verwachting is dat ook deze velden worden gerealiseerd in Stadshagen, omdat daar de behoefte het grootst zal zijn. Dit neemt niet weg dat in later stadium alsnog kan worden besloten om de velden elders te plaatsen in het kader van stadsbrede bereikbaarheid en het kunnen realiseren van BOS-doelstellingen.

4.2.6 Aanleg multifunctionele accommodatie bij hockeyvelden Stadshagen

Hoewel de realisatie van de hockeyvelden prioriteit heeft, dient ook aan de secundaire voorwaarden van in ieder geval een was- en kleedaccommodatie, maar ook de overige voorzieningen horende bij een prestatiesportaccommodatie te worden voldaan. Daarnaast dient te worden onderzocht welke functies de wijk Stadshagen toehoren die gesitueerd kunnen worden in de nieuwe accommodatie. Op deze wijze kan multifunctioneel gebruik nog voor de planfase worden gerealiseerd.

4.2.7 Aanleg voetbalvelden Stadshagen

Op termijn dienen er nieuwe voetbalvelden te worden gerealiseerd in Stadshagen. De ontwikkelingen met betrekking tot de hockeysport (zie 4.2.6), maar ook de ontwikkelingen als gevolg van de nulmeting op sportpark De Verbinding (zie 4.2.2) dienen rekening te houden met de toekomstig additionele voetbalvelden in Stadshagen.

4.2.8 Aanleg voetbalvelden Jo van Marle

Op de sportpark Jo van Marle bestaat reeds een tekort aan wedstrijdsvelden. Voor sportpark Jo van Marle geldt dat in de directe omgeving geen mogelijkheden bestaan om gebruik te maken van de restcapaciteit op andere sportparken. Derhalve zal op korte termijn onderzocht dienen te worden welke mogelijkheden bestaan tot uitbreiding op sportpark Jo van Marle.

4.2.9 Aanleg voetbalvelden Vegtlust

In tegenstelling tot sportpark Jo van Marle geldt voor sportpark Vegtlust dat in de nabije omgeving wel sportparken bestaan met restcapaciteit. Op termijn zal de situatie zich voordoen dat de restcapaciteit op onder meer de Ceintuurbaan zal afnemen. Mogelijke herstructurering van sportpark Vegtlust zal dan noodzakelijk zijn.

4.2.10 Accommodatie ZSR Boreas

Een ander knelpunt in het huidige sportveld van de gemeente Zwolle is de accommodatieproblematiek van de Zwolse Studenten Roeivereniging Boreas. Eind 2009 zal de huur van deze jonge sportvereniging in de loods van ZRZV aan het Zwarte Water aflopen met als gevolg dat de boten van de vereniging in de openlucht komen te liggen. Verlenging van het huurcontract is gezien de groei van ZRZV niet mogelijk. Op zeer korte termijn is derhalve een oplossing noodzakelijk. Er worden reeds gesprekken gevoerd over mogelijke oplossingen. Deze dienen te worden voortgezet.

4.2.11 Ongeorganiseerde sport

De versterking van de ongeorganiseerde sport heeft gevolgen voor veel onderdelen van en binnen de gemeente Zwolle. Aanpassingen ten aanzien van de Wythmenerplas zorgen voor gevolgen ten aanzien van verkeer en recreatie. De (on)mogelijkheden dienen derhalve te worden onderzocht en binnen de ontwikkelvisie Wythmenerplas.

4.2.12 Aanleg sporthal Stadshagen

Op middenlange termijn dient er een sporthal in Stadshagen te worden gerealiseerd. Met de planvoorbereiding kan reeds gestart worden door onder meer het Masterplan Onderwijshuisvesting te koppelen aan het Masterplan Sportaccommodaties en mogelijkheden tot multifunctionele- en clustervoorzieningen daarin op te nemen. Het eerder gesignaleerde verband met de extra hockeyvelden en de multifunctionele accommodatie dient in de planvorming betrokken te worden.

4.2.13 Amoveren / verbouwen gymzalen Zwolle-zuid

Het Masterplan Onderwijshuisvesting dient in te gaan op de ontwikkeling van het aantal gymzalen in Zwolle-zuid. De demografische verwachtingen geven aan dat er een daling van het aantal leerlingen basisonderwijs aan zit te komen. Dit impliceert dat er mogelijke leegstand van de gymzalen zal ontstaan. De mogelijkheid bestaat om deze gymzalen aan te passen voor een nieuwe functie. De behoefte aan nieuwe functies dient gericht te worden onderzocht.

4.2.14 Aanleg gymzalen Stadshagen

Eveneens dient te worden gezien hoeveel gymzalen noodzakelijk zijn in Stadshagen en wanneer deze gewenst zijn. Deze dienen te worden gerelateerd aan de ontwikkeling van de sporthal (3 gymzalen) en de nieuwe multifunctionele- en/of clustervoorziening in Stadshagen. Koppeling met het Masterplan Onderwijshuisvesting is gezien de gemeentelijke taken essentieel.

4.3 Implementatieplan beleid en organisatie

Zoals het Masterplan naast de fysieke accommodaties ook een visie geeft op (flankerend) beleid, zal ook de implementatie voor een gedeelte bestaan uit het ontwikkelen en vormgeven van beleid, inrichten van organisaties en verdelen van taken over verschillende partners. Hierbij dient rekening te worden gehouden met een tweetal financiële gevolgen:

1. incidentele kosten, dit betreffen kosten voor het ontwikkelen, vormgeven, opstellen, bijeen brengen van diverse partners, et cetera. Dit betreffen eenmalige kosten die gezien kunnen worden als voorbereidings-/ontwikkelkosten;
2. structurele kosten, het operationaliseren van het ontwikkelde beleid of nieuwe structuren heeft eveneens financiële gevolgen, maar dan op jaarlijkse basis. In vergelijking met de hardware zouden dit de beheer- en onderhoudskosten betreffen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de actie voor implementatie van de *software*.

Implementatieactie (beleid en organisatie)	Korte termijn 1-5 jaar	Middellange termijn 5-7 jaar	Langere termijn > 8 jaar
- sportloket			
a. voorbereidings- en ontwikkelkosten (2009/2010)	€ 50.000		
b. operationaliseren (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.
- actualiseren Masterplan Sportaccommodaties (structureel)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
- beleidskoppeling onderwijshuisvesting - sportaccommodaties			
a. koppelingskosten (2009)	€ 20.000		
b. jaarlijkse terugkoppeling (structureel)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
- toetsingskader basissporten en -voorzieningen (incidenteel)	€ 12.000		
- aanpassing gemeentelijke gedragslijn			
a. voorbereidings- en ontwikkelkosten (2009/2010)	€ 10.000		
b. operationaliseren (structureel)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
- roosterprocedure			
a. voorbereidings- en ontwikkelkosten (2009)	€ 15.000		
b. operationaliseren (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.
- subsidie- en tariefstelsel			
a. voorbereidings- en ontwikkelkosten (2009)	€ 15.000		
b. consequenties nieuw stelsel (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.
- verenigingsondersteuning			
a. vormgeven ondersteuning (2009)	€ 20.000		
b. operationaliseren (structureel)	P.M.	P.M.	P.M.

4.3.1 Sportloket

De ontwikkeling van het sportloket vormt een belangrijke schakel in het optimaliseren van het gebruik van de Zwolse sportaccommodaties. In overleg met de diverse eigenaren en beheerders dient tot overeenstemming te worden gekomen op welke wijze het beste invulling kan worden gegeven aan dit loket. Bij voorkeur worden in dit kader eerst individuele, oriënterende gesprekken gevoerd met de huidige eigenaren waarna in gezamenlijkheid tot vorming van het sportloket kan worden gekomen. Het sportloket kan uitsluitend goed functioneren als het merendeel van de sportaanbieders (ca. 80%) bereid is hierbinnen te participeren.

4.3.2 Actualiseren Masterplan Sportaccommodaties

Op gezette tijden dient het Masterplan Sportaccommodaties te worden geactualiseerd. Dat betekent dat de nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van ledenaantal en de dan actuele behoefte dient te worden geanalyseerd en bekeken of het nog gelijk loopt aan het Masterplan. Bij mogelijk nieuwe of andere ontwikkelingen kan het Masterplan worden aangepast en de gevolgen van deze aanpassing worden verwerkt in het implementatieplan. Een voorbeeld is de ontwikkeling van behoefte aan wedstrijdvelden rondom Jo van Marle. De huidige ramingen geven aan dat er voor 2020 een behoefte wordt geraamd van 7,1 wedstrijdvelden. Dit betekent dat volgens de normeringen er slechts zeven velden noodzakelijk zijn. Mocht de groei van de voetbalsport sterker zijn dan geprognosticeerd in het Masterplan Sportaccommodaties, heeft dit tot gevolg dat er wellicht 8 wedstrijdvelden noodzakelijk zijn.

4.3.3 Beleidskoppeling Masterplannen Onderwijshuisvesting – Sportaccommodaties

Gelijktijdig met de ontwikkeling van het Masterplan Sportaccommodaties is het Masterplan Onderwijshuisvesting opgeleverd. De gymzalen in Zwolle vormen het belangrijkste raakvlak tussen beide strategische visies. Voor een optimale situering van met name de binnensportfaciliteiten is een afstemming tussen beide masterplannen noodzakelijk om de accommodatiekansen die dit biedt te kunnen verzilveren.

4.3.4 Toetsingskader basissporten en –voorzieningen

De gemeente wenst de sport ook financieel te ondersteunen, maar niet zonder voorwaarden. Derhalve is aangegeven dat er basissporten en basissportvoorzieningen dienen te worden gedefinieerd op basis waarvan de gemeente kan beoordelen welke sport c.q. vereniging zij wenst te ondersteunen. Daarnaast is in het Masterplan Sportaccommodaties de ambitie opgenomen om ook de prestatiesport te ondersteunen en de accommodaties daarvoor aan te passen. Uiteraard worden alleen die accommodaties geschikt gemaakt voor prestatiesport waar daadwerkelijk prestatiesport wordt bedreven. Derhalve dienen niet alleen criteria voor basissporten en –voorzieningen, maar ook voor prestatiesport te worden ontwikkeld.

4.3.5 Aanpassing gemeentelijke procedures

Om zorg te dragen voor optimaal profijt van nieuwe ontwikkelingen, is het van belang om de gemeentelijke procedures dusdanig vorm te geven dat het maatschappelijk rendement van gemeentelijke investeringen vergroot. Dit impliceert een nauw overleg binnen de bestuurlijke en ambtelijke werksfeer. Zo ligt het in de lijn der verwachting dat bij de keuze voor ongeorganiseerde sport in het Wythmenerplasgebied, sport wordt betrokken in de ontwikkelvisie op de Wythmenerplas.

4.3.6 Roosterprocedure

Als gevolg van de nieuwe prioriteiten voor roostering dient een volledig nieuw rooster te worden opgesteld. Hoewel de gemeente niet meer direct verantwoordelijk is voor de roostering,

neemt dat niet weg dat met het opstellen van het nieuwe rooster een aanzienlijke (tijds)investering is gemoeid.

4.3.7 Subsidie- en tariefstelsel

Door de diversiteit aan sportaccommodaties in Zwolle dient eveneens een nieuw subsidie- en tariefstelsel te worden opgesteld waaraan aanbieders van sportfaciliteiten binnen het sportloket zich dienen te committeren. Ook voor verenigingen wordt het van belang hoe het nieuwe stelsel wordt vormgegeven. Het subsidie- en tariefstelsel dient de financiële implicaties te betreffen die aansluiten bij de visie en ambitie van het Masterplan Sportaccommodaties en de Sportnota. Hier kan onder meer gedacht worden aan de tariefverschillen voor een breedte- of prestatiesportaccommodatie en of een vereniging al dan niet sportstimulerende activiteiten voor de jeugd of andere doelgroepen organiseert.

4.3.8 Verenigingsondersteuning

De verenigingen krijgen een steeds belangrijkere maatschappelijke rol toebedeeld. Hiertoe dienen sterke verenigingen te ontstaan die deze rol op gedegen wijze kunnen vervullen. Gezien de overwegend vrijwillige basis waarop een bestuur van een sportvereniging vorm krijgt, is het van belang dat deze voldoende ondersteuning krijgen om zichzelf te versterken en de maatschappelijke rol op zicht te nemen. Deze ondersteuning kan uitstekend vorm gegeven worden in samenwerking met Sportservice, de Sportraad en de Zwolse onderwijsinstellingen. Gestart dient te worden met een inventarisatie van gewenste ondersteuning bij verenigingen. Vervolgens dient deze behoefte vertaald te worden in concrete ondersteuningsinstrumenten. Tenslotte worden de ondersteuningsinstrumenten geoperationaliseerd.

4.4 Totale kosten

Onderstaande tabel geeft inzicht in de minimale kosten voor de uitvoering van het Masterplan Sportaccommodaties. Zoals reeds is aangegeven, zijn er een groot aantal posten die nog niet kunnen worden geraamd. Derhalve dient gelijk aan het Masterplan Sportaccommodatie zelf, ook het implementatieplan en de daarbij behorende investeringsbehoefte jaarlijks te worden geactualiseerd.

Implementatiekosten	Korte termijn 1-5 jaar	Middellange termijn 5-7 jaar	Langere termijn > 8 jaar
Totaal	€ 6.192.000	€ 5.695.000	€ 2.595.000

Hopman•Andres Consultants BV
Hoevelaken, 1 april 2009